

የክወናና የሰይታ ጥበባት ትምህርት

የተማሪ መማሪያ

1ኛ
ክፍል

የክወናና የዕይታ ጥበባት ትምህርት

የተማሪ መማሪያ መጽሐፍ

አዘጋጅች

ትሰፋሚካኤል ያየህ

በኃይሉ ዘለቀ

ርብቃ ወንድምአገኝ

ገምጋሚዎች

ኢየሩሳሌም በዳኔ

ማርቆስ ወልደሃና

ሰሎሞን ኃይለማርያም

አስባተባሪ

ጌታቸው ታለማ አጥናፋ

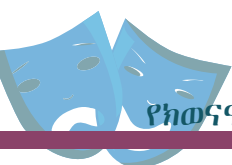
ሌይአውት ዲዛይን

በእንጦጦ ፖሊ ቴክኒክ ኮሌጅ

በአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር ትምህርት ቢሮ

2014 ዓ.ም / 2021 /

© 2014ዓ.ም የአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር ትምህርት ቢሮ

በዚህ መጽሐፍ ውስጥ የተጠቀሱትን ጥቅሶችና ሥዕሎች በምንጭነት የተጠቀምንባቸውን ሁሉ እናመሰግናለን።

ምስጋና

ይህን የትምህርት መጽሓፍ ከዝግጅት ጀምሮ በውጤት እንዲጠናቀቅ፣ የካበተ ልምዳቸውን በማካፈል፣ በፓናል ውይይት ሃሳብ በማፍለቅና በማቅረብ፣ በከተማችን በሚያስተምሩ መምህራን እንዲዘጋጅ በማድረግ፣ አስፈላጊውን በጀት በማስፈቀድ እንዲሁም በጥብቅ ዲስፕሊን እንዲመራ በማድረጋቸው ላደረጉት ከፍተኛ ድጋፍ የትምህርት ቢሮ ኃላፊ አቶ ዘላለም ሙላቱ የላቀ ምስጋና ይገባቸዋል።

ለስራችን መሳካት ሁልጊዜ አብረውን በመሆን ፣ በሚያጋጥሙ ችግሮች መፍትሄ በመስጠት፣ የአፈጻጸም ሂደቱን በመከታተል፣ በመገምገም እንዲሁም የዝግጅቱ ስራ ቁልፍ ስራ መሆኑን ተረድተው ትኩረት በመስጠት ከጎናችን ለነበሩ የትምህርት ቢሮ የማኔጅመንት አባላት የስርዓተ ትምህርት ዘርፍ ምክትል ቢሮ ኃላፊ አቶ አድማሱ ደቻላ ፣ የትምህርት ቴክኖሎጂ ዘርፍ ምክትል ቢሮ ኃላፊ አቶ ዳኛው ገብሩ፣ የመምህራን ልማት ዘርፍ ምክትል ቢሮ ኃላፊ አቶ ሳምሶን መለሰ ፣ የትምህርት ቢሮ ኃላፊ አማካሪ ወ/ሮ አበበች ነጋሽ ፣ የትምህርት ቢሮ ጽ/ቤት ኃላፊ አቶ ሲሳይ እንዳለ ፣ የቴክኒክ አማካሪ አቶ ደስታ መርሻ ላበረከቱት አስተዋጽኦ ምስጋና ይገባቸዋል።

በመጨረሻም መጽሓፉ ተጀምሮ እስከሚጠናቀቅ ድረስ የትምህርት ቤት ርዕሳነ መምህራን ለስራው ልዩ ትኩረት በመስጠት አዘጋጅ መምህራንን ስለላካችሁልንና የሞራል ድጋፍ ስላደረጋችሁም ምስጋናችን እናቀርባለን፡

ርዕስ

ገፅ

የመጽሐፉ መግቢያ.....	iv
ምዕራፍ 1. ጥበባዊ ግንዛቤ.....	1
የምዕራፍ አንድ መግቢያ.....	1
1.1. በምስል የተቀረፁ ቀላል ዜማዎችን ማዳመጥና መመልከት:-.....	2
በየዕለቱ የምንሰማቸው መዝሙሮች.....	2
1.2 ውዝዋዜ.....	8
1.3 በቪዲዮ የተቀረፁ ፊልሞችን አይቶ ድርጊታቸውን መናገር.....	10
ፊልም.....	11
1.3.1 ድርጊቶችን እና መልዕክቶችን መለየት.....	14
1 ድርጊቶች.....	14
2 መልዕክቶች.....	16
1.4 ምስሎችን መለየት.....	17
ማጠቃለያና የማጠቃለያ ጥያቄዎች.....	20
ምዕራፍ 2. ፈጠራን መግለፅ.....	22
የምዕራፍ ሁለት መግቢያ.....	22
2.1. የቤተሰብ መዝሙር መዘመር.....	23
2.2 በቀላል ምቶች መወዛወዝ.....	28
2.3 የቤተሰብን ሚና መቅዳት.....	32
ቤተሰብ ምንድ ነው?.....	32
2.4. መስመር መሞከራጨርን መለማመድ፣ መስመር መሳልና መቀባት፡፡.....	37
መስመር ምንድነው?.....	37
ማጠቃለያ.....	42
የምዕራፍ ሁለት ማጠቃለያ ጥያቄዎች.....	43
ምዕራፍ 3. ታሪካዊና ባህላዊ አውዶች.....	44
የምዕራፍ ሦስት መግቢያ.....	44
3. ባህል.....	44
3.1. በአካባቢውና በማኅበረሰቡ ውስጥ ያሉ መዝሙራት.....	45
3.2 በአካባቢውና በማኅበረሰቡ ውስጥ ያሉ ውዝዋዜዎች.....	54

3.3 ተረቶች ፣ ትረካዎች ፣ እንቅስቃሴዎች.....	57
3.4. በአካባቢያችን ያሉ ቀለማት.....	62
ማጠቃለያ.....	67

ምዕራፍ 4. ሥነ-ውበታዊ እሴት.....68

የምዕራፍ አራትመግቢያ.....	68
4. ባህላዊ ልምዶችን ማድነቅ.....	69
4.1 የቤተሰብ መዝሙር.....	70
4.2 ውዝዋዜ.....	78
4.3 የልጆች ባህላዊ ጨዋታ ልማዶችን ማድነቅ.....	80
4.4. ባህላዊ ልምዶችን በምስል ማድነቅ.....	86
ባህላዊ ልምዶች ከዕይታ ጥበብ ጋር.....	88
ባህላዊ ድርጊቶች የሚሰጡትን ጠቀሜታ በጥቂቱ.....	90
ማጠቃለያ.....	94

ምዕራፍ 5. ጥመርታ ዝምድና እና ትግበራ.....95

የምዕራፍ አምስት መግቢያ.....	95
5.1. የቡድን ዝማሬ.....	97
አተገባበር ማለት ምን ማለት ነው?.....	97
5.2 በቡድን ውዝዋዜ.....	103
ውዝዋዜ እና ተፈጥሮ.....	103
5.3 የሚና ጨዋታ በቡድን ውስጥ.....	105
5.4 የክወናና የዕይታ ጥበብ ጥመርታ፤ ዝምድናና ትግበራ	108
ማጠቃለያ.....	114
ዋቢ መሳሪያዎች.....	115

መግቢያ

የክወና እና የዕይታ ጥበባት ትምህርት ማለት የሙዚቃ ጥበብ፣ የውዝዋዜ ጥበብ፣ የትያትር ጥበብ እና የስዕል ጥበብ ትምህርቶች ቅንጅት ነው።

ይህ መማሪያ ማስተማሪያ መፅሐፍ የተዘጋጀው ተሸሽሎ በተዘጋጀው መርሃ ትምህርት ላይ ተመስርቶ ነው። የክ.ዕ.ጥበብ ለአንድ ሃገር ሕዝብ የሚሰጠው ጠቀሜታ በጣም ከፍተኛ በመሆኑ በመማርና ማስተማር ሂደት ውስጥ ለማህበረሰቡ ዕድገት የሚያደርገው አስተዋፅኦም እጅግ የላቀ ነው።

ይህ መፅሐፍ በአምስት ክፍል ትምህርቶች የተከፈለ ነው። አላማው አራቱንም የክወና እና የዕይታ ጥበባት ትምህርቶች ንድፈ ሀሳብን፣ ታሪካዊና ባህላዊ (ሥነ-ውበታዊ) እሴትን ማድነቅ እንዲችሉና የክወናና የዕይታ ጥበባት ትምህርትን ተማሪዎች እንዲማሩበትና፣ በሃገራቸው የሚገኙትን የክወናና የዕይታ ጥበባትን እንዲረዱ የሃገራቸውን የጥበብ ስራዎችን እንዲያደንቁና ለባህል እድገትም ይህ የተማሪው መፅሀፍ መምሪያ የበኩሉን ድርሻ እንደሚያበረክት ከትምህርት ፖሊሲና ሥልጠና ዓላማ አኳያ የታሰበለትን ግብ እንዲመታ ነው።

ከዚህ ክፍል ትምህርት በኋላ የሚጠበቅ የመማር ውጤት፡-

ከዚህ ክፍል ትምህርት በኋላ ተማሪዎች የሚከተሉትን ትችላላችሁ፡፡

- በአካባቢያችሁ የሚገኙትን ድምፆችን፣ ትለያላችሁ፡፡
- መዝሙሮችን ትዘምራላችሁ፤ መዝሙራዊ ጨዋታዎችን ትጫወታላችሁ፡፡
- በአካባቢያችን የሚገኙትን ጥበባት ትረዳላችሁ፡፡
- የጥበብ ስራዎችን ታደንቃላችሁ፡፡

ምዕራፍ አንድ

ጥበባዊ ግንዛቤ

መግቢያ

ጥበባዊ ግንዛቤማጤን ማለት፡-ስለምናውቀውም ሆነ ስለማናውቀው ነገር መመርመር፤ማስተዋል፤መረዳት ማለት ነው።ነገሮችን መርምሮ ማወቅ ማለት ክፉውን፤ደጉን፤መልካሙንና መጥፎውን ለይቶ መረዳት አስተውሎ መገንዘብ ማወቅ ማለት ነው።

በአጠቃላይ ማጤን ማለት የአንድን ነገር ባህሪ፤ተፈጥሮ አስፈላጊነቱን መርምሮ የመረዳት ጥበብ ማለት ነው።

የዚህ ትምህርት ዓላማ የአንድን ነገር ባህሪ፤ተፈጥሮ አስፈላጊነቱን መርምረን መረዳት እንድትችሉ ነው።

ከዚህ ምዕራፍ በኋላ የሚጠበቅ የመማር ውጤት፡-

ከዚህ ምዕራፍ በኋላ ተማሪዎች የሚከተሉትን ትችላላችሁ።

- በአካባቢያችሁ የሚገኙ ድምፆችን፤ትለያላችሁ።
- መዝሙሮችን ትዘምራላችሁ፤ጨዋታዎችን ትጫወታላችሁ።
- በአካባቢያችን የሚገኙትን ጥበባት ትረዳላችሁ።
- የጥበብ ስራዎችን ታደንቃላችሁ።

1.1. በምስል የተቀረፁ ቀላል ዜማዎችን ማዳመጥና መመልከት፡-

ከዚህ ርዕስ በኋላ ዝርዝር የመማር ውጤት፡፡ከዚህ ርዕስ በኋላ የሚከተሉትን ትችላላችሁ፡፡

- የየዕለት የዝማሬ ልምምዳችሁን ታዳብራላችሁ፡፡
- የቋንቋ እድገታችሁን እና የትምህርት ዝግጁነታችሁን ትጨምራላችሁ፡፡
- የግል ንፅህናችሁን መጠበቅ ጤናን መጠበቅ እንደሆነ ትማራላችሁ፡፡
- በአካባቢ የሚገኙትን የጥበብ ስራዎችን ትረዳላችሁ፡፡

በየዕለቱ የምንሰማቸው መዝሙሮች

በሰፈራችን፣ በቤታችን ውስጥ ወላጆቻችን ታላላቅ ወንድሞቻችን፣ እህቶቻችን፣ በትምህርት መምህራኖቻችን የሚዘምሩልን ለዓይናችን፣ ለጆሯችን አዲስ ያልሆኑ በምስል ወይም በድምፅ ተቀርፀው የሚቀርቡ ናቸው፡፡ በሙዚቃ ታጅበው ጥበባዊ በሆነ መንገድ አምረው በቴሌቪዥን በልጆች ፕሮግራም ጊዜ በየዕለቱ የምናያቸው የምንሰማቸው ናቸው፡፡ በተለያዩ የአካል እንቅስቃሴ የሚገለፁ ናቸው፡፡

ቀላል መዝሙሮች

መዝሙር 1.ጤንነቴን እጠብቃለሁ

የግል ንፅህናችንን የተጠበቀ ሲሆን የአካላችንም፤ የዓዕምሯችንም ጤንነት ይጠበቃል። ስለ ጤና እየዘምርን እንቅስቃሴ ማድረግ ዋና ተግባራችን መሆን አለበት።

ጤንነቴን እጠብቃለሁ

ᐱ ᐱ ᐱ ᐱᐱ ᐱᐱ ᐱ ᐱ ᐱ ᐱ ᐱ ᐱ ᐱ ᐱ

**ንፅህናዬን እጠብቃለሁ ሁልጊዜ እጠነቀቃለሁ
እጆቼንም እታጠባለሁ ጤንነቴን
እጠብቃለሁ**

መዝሙር 2 . ወንድሜ ያዕቆብ

ወንድሜ ያዕቆብ ወንድሜ ያዕቆብ

ተኛህ ወይ ተኛህ ወይ

ደወል ተደወለ ደወል ተደወለ

ተነሳ ተነሳ.

መዝሙር 3:- 10 አረንጓዴ ጠርመሶች

ይህ መዝሙር ከ0-10 ያሉ ቁጥሮችን አዝናኝ በሆነ መንገድ መቀነስ የምንማርበት ጥበባዊ መንገድ ነው።

10..አረንጓዴ ጠርሙሶች በግድግዳው ላይ ድንገት አንዱ ወድቆ ቢሰበር 9.. ይቀራል።

9..አረንጓዴ ጠርሙሶች በግድግዳው ላይ ድንገት አንዱ ወድቆ ቢሰበር 8.. ይቀራል።

8..አረንጓዴ.....ጠርሙሶች በግድግዳው ላይ ድንገት አንዱ ወድቆ ቢሰበር 7.. ይቀራል።

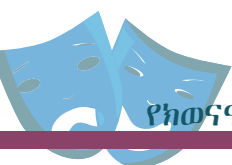
7..አረንጓዴ ጠርሙሶች በግድግዳው ላይ ድንገት አንዱ ወድቆ ቢሰበር 6.. ይቀራል።

6..አረንጓዴ ጠርሙሶች በግድግዳው ላይ ድንገት አንዱ ወድቆ ቢሰበር 5..ይቀራል።

5..አረንጓዴ ጠርሙሶች በግድግዳው ላይ ድንገት አንዱ ወድቆ ቢሰበር 4..ይቀራል።

4 አረንጓዴ ጠርሙሶች በግድግዳው ላይ ድንገት አንዱ ወድቆ ቢሰበር 3..ይቀራል።

3 አረንጓዴ ጠርሙሶች በግድግዳው ላይ ድንገት አንዱ ወድቆ ቢሰበር 2..ይቀራል።

2..አረንጓዴ.....ጠርሙሶች በግድግዳው ላይ ድንገት አንዱ ወድቆ ቢሰበር 1..ይቀራል።

1..አረንጓዴ ጠርሙሶች በግድግዳው ላይ ድንገት አንዱ ወድቆ ቢሰበር 0..ይቀራል....0..ይቀራል...0..ይቀራል።

መዝሙር 4.ሳይንስ ሳይንስ

ሳይንስ ሳይንስ መድሀኒቱ
ያስተማረኝ ጤንነቴን
ፊቴን ታጥቤ ቁርሴን ስበላ
በህልሜ ታየኝ ሳይንስ ሳጠና
ሳይንስ ሳጠና ሳይንስ ሳጠና
ሳይንስ ሳይንስ መድሀኒቱ
ያስተማረኝ ጤንነቴን

መዝሙር 5፡ ልጅነቴ ማርና ወተት

ይህ የመዝሙር ይዘት የጨዋታ መዝሙሮች ከሚባሉት ውስጥ የሚመደብ መዝሙር ጥበብ ነው።

የዚህ የመዝሙር ይዘት በመዝሙር የሚታጀብ የጨዋታ ጥበብ ነው።

መዝሙሩ ጨዋታውን ለመጀመር ፊታችሁን ወደ ክቡ ውስጥ አዙራችሁ በመተቃቀፍ ትቆማላችሁ ።

አሁን በኮርና ምክንያት መተቃቀፍ ስለማይኖር በያላችሁበት እራቅ እራቅ በማለት ትዘምራላችሁ።

መዝሙር 6. አልፋ ቤት መዝሙር

ኤ ቢ ሲ ዲ ኢ ኤፍ ጂ ኤች አይ ጄ ኬ

A B C D E F G H I J K

ኤል ኤም ኤን ኦ ፒ ኪው አር ኤስ ቲ ዩ ቪ ደብሊው ኤክስ

L M N O P Q R S T U V W X

ዋይ ዜድ

Y Z

1.2 ውዝዋዜ

ከዚህ ርዕስ በኋላ ዝርዝር የመማር ውጤት፡-

- እየዘመራችሁ መወዛወዝን ትማራላችሁ።
- ምትን ጠብቃችሁ በመዝሙሩ መወዛወዝ ትችላላችሁ።
- በአከባቢያችሁ የሚገኙትን ጥበባት ታደንቃላችሁ
- ሰውነታችሁን በማንቀሳቀስ እንቅስቃሴን ትማራላችሁ።

ውዝዋዜ መብደቱ ምት ተከትሎ የሚደረግ የሰውነት እንቅስቃሴ ነው። ውዝዋዜ የሚወዛወዙ ሰዎች ተወዛዋኝ ይባላሉ። ከመብደቱ ጋር መንቀሳቀስ ወይም መወዛወዝ ደስታን የሚሰጥ ጥበባዊ ክወና ነው። እናንተም ያያችሁትን ውዝዋዜን ለመምህራችሁና ለክፍል ጓደኞቻችሁ አሳዩ።

መዝሙር 1.ተነሱ እንጫወት

- ✓ ግጥሙ በሚያዘው መንገድ እንቅስቃሴ እያደረጋችሁ መዝሙር ያስፈልጋል
- ✓ ስለሀገራችሁ የውዝዋዜ ጥበብ ታላላቆቻችሁን በመጠየቅ ለመምህራችሁ አስረዱ

ተነሱ እንጫወት አይገኝም ልጅነት

አማርኛ ብንጨፍር በያገራችን ባህል

እስክስ.....እስክስ.....እስክስ

አዝማች

ኦሮምኛ ብንጨፍር በያገራችን ባህል

አሾ.....አሾ.....አሾ

ተነሱ እንጫወት አይገኝም ልጅነት 2x

ትግርኛም ደስ ይለኛል

እንደዚ ያስብለኛል

ላይ....ላይ....ላይ....ላይ

ላይ....ላይ....ላይ....ላይ

ተነሱ እንጫወት አይገኝም ልጅነት 2x

ጉራጊኛም ደስ ይለኛል

እንደዚ ያስብለኛል

እዝዝ.....እዝዝ.....እዝዝ

..

1.3 በሺዲዮ የተቀረፁ ፊልሞችን አይቶ ድርጊታቸውን መናገር

ከዚህ ንዑስ ርእስ በኋላ የሚጠበቅ የመማር ውጤት

- ፊልም ከማየት ባለፈ ያያችሁትን መረዳት ትችላላችሁ
- ፊልም ለማየት የሚኖራችሁ ፍላጎት ከፍ ይላል።
- በፊልም ያያችሁትን ነገር ማስረዳት ትችላላችሁ።

ፊልም

ፊልም ማለት በቴሌቪዥን ወይም በ እስክሪን የሚታዩ የተንቀሳቃሽ ምስሎች ስብስብ ማለት ነው።

ለምሳሌ

ጢቆ እና ቢጢቆ (በ የኢትዮጵያ ልጆች ቴሌቪዥን)

ኢቶጲስ (በ E B S ቴሌቪዥን)

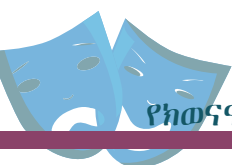
ጸሃይ መማር ትወዳለች (በ E B C ቴሌቪዥን)

ቶም እና ጄሪ

ሁለቱ ደቦሎች

መልመጃ አንድ

1. ተማሪዎች፡- እናንተስ ምን አይነት ፊልም አይታችኋል?
2. አይታችሁ የወደዳችሁት ፊልም የቱ ነው?

መልመጃ ሁለት

1. ፊልም ላይ ከምታዩአቸው ገጸባህሪያት እናንተ የምትወዱት የትኛውን ነው?
2. ፊልም በማየት ምን ተጠቀማችሁ?

መልመጃ ሶስት

መምህር የሚያሳዩአችሁን ፊልም አይታችሁ ከጨረሳችሁ በኋላ.

1. ምን እንዳያችሁ አስረዱ?
2. ምን መልዕክት አገኛችሁ?
3. የወደዳችሁትን ገጸባህሪ በድርጊት አሳዩ?

ከላይ የተጠቀሱትን ፊልሞች እያዩ መዝናናት ብቻ ሳይሆን ምን ምን መልእክት ተላለፈ፣ ማን ምን ተናገረ፣ እንዴት ሆኖ ተናገረ፣ ምን አይነት አለባበስ ለበሷል፣ አኔ የተኛው ገጸባህሪ አስደሰተኝ፣ ለምን አስደሰተኝ ወዘተ የመሳሰሉትን ጉዳዮች ማጤን እና መለማመድ ያስፈልጋል፡፡

1.3.1 ድርጊቶችን እና መልዕክቶችን መለየት

ከዚህ ርዕስ የሚጠበቅ የመማር ውጤት

ከዚህ ርዕስ በኋላ የሚከተሉትን ትችላላችሁ

- የሰዎችን የየዕለት ድርጊቶችን ለይታችሁ ታውቃላችሁ።
- በሰዎች መካከል ያለውን ማህበራዊ ሕይወት ትረዳላችሁ።
- አካባቢያችሁን ታስተውላላችሁ።
- በየዕለቱ የምታዩትን እና የምትሰሙትን መልዕክት ታስተውላላችሁ።
- ከምታዩት የሰዎች ድርጊቶች ውስጥ ለእናንተ የሚመጥነውን መለማመድ ትችላላችሁ።

1. ድርጊቶች

ድርጊት ማለት ሰዎች ከሰው ጋር ወይም ለብቻቸው ሆነው የሚሰሩት ስራ ወይም የሚያደርጉት እንቅስቃሴ ማለት ነው።

ለምሳሌ፡- ሰላምታ መለዋወጥ .የልጆች ጨዋታ

ምግብ ማብሰል

ልብስ ማጠብ

ሌሎች ድርጊቶች ደግሞ

- የገበያ እንቅስቃሴ፤ቤት ማፅዳት፤ለቅሶ መድረስ
- ድግስ መደገስ፤ልደት ማክበር ወዘተ....ናቸው።

ታዲያ እናንተም የሰዎችን ድርጊቶች በደንብ ማየት አለባችሁ ምክንያቱም የትውና ሙያ የሚጀምረው ከዚህ ነው።

መልመጃ አንድ

- 1.ከላይ ከተዘረዘሩት ሌላ ምን አይነት ድርጊት ታውቃላችሁ
- 2.ከምታዩአቸው ድርጊቶች ምን ትረዳላችሁ
- 3.ለብቻ የሚደረጉ ነገሮች ምን ምን ናቸው
- 4.ከሰው ጋር የሚደረጉ ነገሮች ምን ምን ናቸው

መልመጃ ሁለት

ከስር በምስል ከሚታዩት ድርጊቶች ምን እንደተረዳችሁ ለመምህራችሁ አስረዱ ::

1. መልዕክቶች

- መልዕክት ማለት ምን ማለት እንደሆነ ታውቃላችሁ::
- 1. የሆነ ምክር ወይም የሆነ ትምህርት በድራማ ወይም በጽሁፍ ወይም በሙዚቃ ሲተላለፍ መልዕክት ይባላል::
- 2. መንገድ ላይ ከመኪና አደጋ ተጠንቀቁ ሲባል ከሰማችሁ መልዕክት ሰማችሁ ማለት ነው::

መልመጃ ሦስት

1. እናንተም የምታውቁትን የመልዕክት አይነት ለመምህራችሁ አስረዱ?
2. በቴሌቪዥን ወይም በሬዲዮ ሲተላለፍ የሰማችሁት መልዕክት ካለ አስረዱ?
3. መምህራን ከሚያስተላልፉት መልዕክቶች ውስጥ የምታስታወሱትን ተናገሩ?

1.4 ምስሎችን መለየት

ከዚህ ርዕስ የሚጠበቅ የመማር ውጤት

- አካባቢያችሁን በሚገባ መቃኘት ትለምዳላችሁ
- ያያችሁትን ምስሎች ማስተዋል ትችላላችሁ
- አንዱ ምስል ከሌላው ምስል ያለውን ልዩነት ትገነዘባላችሁ
- ለምታዩት ነገር ትኩረት ማድረግን ትለምዳላችሁ

ምስሎች

ምስሎች ማለት በፎቶ ወይም በስዕል ሊሆኑ ይችላሉ። ለምሳሌ ከሱቅ የምትገዟቸው የተለያዩ ጣፋጮች፣ ቁሳቁሶች፣ በመንገድ ላይ ስትሄዱ ሰዎች በተሰበሰቡበት ስፍራ በመጸዳጃ ቦታ፣ በትራንስፖርት፣ ቆሻሻ የምናስወግድበት፣ የመጽሐፍት ቤት፣ አካል ጉዳተኞች ባሉበት ቦታ፣ የተለያዩ ምስሎች ምን ማድረግ እንዳለበት ቃላትን ተክተው መልዕክት ያስተላልፋልናል።

በአካባቢያችን እነዚህ ምስሎች ልናጤናቸው ልንተገብራቸው ይገባል።

መልመጃ አንድ

ከላይ የተሰጣችሁን ምሳሌ መሰረት በማድረግ በመንገድ ላይ የተመለከታችሁትን የተለያዩ ምስሎች ለመምህራችሁ እና ለክፍል ጓደኞቻችሁ ንገሯቸው።

ምስሎችን መለየት

ምስሎችን መለየት ማለት ከጠዋት እስከማታ ድረስ ባለው እንቅስቃሴአችሁ ውስጥ የምታዩአቸውን ምስሎች ማወቅ ማለት ነው። ለምሳሌ፦

ሀ፡- በምትገለገሉበት የትምህርት ቤት መጻዳጃ የወንድና የሴት የምትለዩት እንዴት ነው

ለ፡- ቆሻሻን በአግባቡ የሚወገድበት መንገድ

ሐ:- ሰዎች በተሰበሰቡበት ቦታ ማስክ ማድረግ

መ:- አካል ጉዳተኞችን መንከባከብ

መልመጃ ሁለት

1. ከላይ የተቀመጡት ምስሎች የምን የምን ምስሎች እንደሆኑ አስረዱ
2. ከላይ የተቀመጡትን ምስሎች በደንብ አይታችሁ አንዱ ካንዱ ያለውን ልዩነት አስረዱ

ማጠቃለያ

ተማሪዎች በምስል የተመለከቱትን የተለያዩ ሃሳቦችን ይሚገልፁ መዝሙሮች በመዘምር በአካባቢያችሁ፤ ያሉ ምስሎችን፤ ድርጊቶችንና መልዕክቶችን መለየት ችላችኋል።

ያያችሁትን ነገር ማስተዋል ከቻላችሁ ለወደፊት የፈጠራ ችሎታችሁን ያዳብርላችኋል።

በአካባቢያችሁ የምታዩትን ነገሮች ለይቶ ማወቅ ያስፈልጋል።

የተለያዩ በአካባቢያችሁ ያሉ የየዕለት ድርጊቶችን ለይታችሁ ማወቅ እንዳለባችሁ አይታችኋል። በሰዎች መካከል ያለውን ማህበራዊ አኗኗር ዘዴ መረዳት ችላችኋል። በየዕለቱ የምታዩትን እና የምትሰሙትን መልዕክት ማስተዋል እንደሚገባችሁ አውቀችኋል። ስለዚህ የአንድን ነገር ተፈጥሯዊ ባህሪ እና የሰዎችን ድርጊቶች ለእናንተ በሚመጥን መልኩ ማጤን እና ማስተዋል ትችላላችሁ ማለት ነው።

የማጠቃለያ ምዘና

የሚከተሉትን ጥያቄዎች መልሱ።

1. በክፍል ውስጥ ስትዘምሩት ከነበሩ መዝሙሮች አንዱን ለየብቻ እየዘመራችሁ ለመምህራችሁ አሳዩ።

2. ሳይንስ ሳይንስ የሚለው መዝሙር ዋና ሃሳብ ምንድን ነው?

3. በየቀኑ የምናየው ድርጊት የቱ እንደሆነ ምረጡ።

ሀ. ድመት ለ. ኪስ ሐ. ሰላምታ ልውውጥ መ. የእንስሳት ምስል

4. ፊልም የሚታየው በ ፊዲዮ ነው

ሀ. እውነት ለ. ሐሰት

ምዕራፍ ሁከት

ፈጠራን መግለፅ

መግቢያ

ፈጠራን መግለፅ ማለት ስለ አንድ የግል ግኝታችን ስለሆነነን ለመዘቃም ሊሆን ይችላል አዲስ ያወቅነውን እውቀት በመረጃና በማስረጃ የተረጋገጠን ተሞክሮና ልምድን የራሳችን የሆነ የፈጠራ ስራን ለሌሎች ሰዎች መግለፅ፤ መንገር፤ ማሳወቅ፤ ማስተማር እና ለቤተሰቦቻችን፤ ለመምህሮቻችን፤ ለጓደኞቻችን ሃሳባችንንና ጥያቄዎቻችንን በነፃነት መንገርና መጠየቅ ማለት ነው።

ከዚህ ምዕራፍ በኋላ የሚጠበቅ የመማር ውጤት

ከዚህ ምዕራፍ በኋላ የሚከተሉትን ትችላላችሁ።

- በአካባቢያችሁ የሚገኙትን ድምፆች ትለያላችሁ።
- የቤተሰብ መዝሙሮችን ትዘምራላችሁ።
- በአካባቢያችሁ የሚገኙትን ጥበባት ትረዳላችሁ።
- የጥበብ ስራዎችን ታደንቃላችሁ።

2.1. የቤተሰብ መዝሙር መዘመር

በዚህ ርዕስ በኋላ የሚጠበቅ ዝርዝር የመማር ውጤት

- ቀላል የቤተሰብ መዝሙሮችን ትዘምራላችሁ።
- በአካባቢያችሁ የሚገኙትን የጥበብ ስራዎች ታደንቃላችሁ።
- ዜማን፣ ምትን፣ ግጥም ጠብቃችሁ አስታውሳችሁ ትዘምራላችሁ።
- የቋንቋ እና የትምህርት ዝግጁነታችሁን ታሳድጋላችሁ።

የቤተሰብ መዝሙሮችን መዝሙር ስንል ቤተሰቦቻችን በጫወታ ጊዜ፣ በመኝታ ጊዜ፣ የሚዘምሩልን ቀለል ያሉ አስተማሪና አዝናኝ መልዕክቶችን የያዙ ስለ ቤተሰብ አባላት ፣ ስለፍቅር፣ ስለመከባበር የሚገልፁና፣ የሚያስተምሩ መዝሙሮች በዜማና በግጥም ተውበው የሚቀርቡበት መዘዴቃዊ ጥበብ ነው።

መዝሙር 1. እማዬ እና አባዬ እወዳችኋለሁ

የዚህ መዝሙር አጠቃላይ ሃሳቡ ፍቅራችሁን ለወላጆቻችሁ የምትገልፁበት፤ የወላጆቻችሁን ፍቅርም እንደሚያስፈልጋችሁ ለቤተሰቦቻችሁ የምትገልፁበት የቤተሰብ መዝሙር ጥበብነው።

እማዬ በጣም እወድሻለሁ

እማዬ በጣም እወድሻለሁ

ጎበዝ ልጅ ሆኜ አኮራሻለሁ

እቅፍ አድርገሽ ሳሚኝ....እማዬ በጣም እወድሻለሁ

አባዬ በጣም እወድሃለሁ አባዬ በጣም እወድሃለሁ

ጎበዝ ልጅ ሆኜ አኮራሃለሁ

እቅፍ አድርገህ ሳመኝ.....አባዬ በጣም እወድካለሁ

እማዬ እና አባዬ እወዳችኋለሁ

እ--ማ-ዬ በ--ጣም እወ ድ ሽ ለሁ ጎበዝ-ልጅ ሆ-ኝ አኮ-ራ-ሽ ለሁ

እ--ማ-ዬ በ--ጣም እወ ድ ሽ ለሁ ጎበዝ-ልጅ ሆ-ኝ አኮ-ራ-ሽ ለሁ

እቅፍ አ---ድር-ገሽ ሰ--ሚ---ኝ እ-ማ-ዬ በ--ጣም እወ-ድ-ሽ ለሁ

ግጥም:- ተስፋ ሚካኤል/ ነሐሴ.2013.

መዝሙር 2. ስለ መከባበር መዘመር

- ልጆች ይህን መዝሙር ከመዘመራችን በፊት መልዕክቱ ምንጎንደሆነ መምህራችሁ የሚነግሯችሁን፤ የሚያነቡላችሁን በደንብ አዳምጡ።
- ስለ መከባበር ታላላቆቻችሁን ጠይቃችሁ ሀሳባችሁን ለመምህርችሁ ይግለጹ።

የዚህ መዝሙር አጠቃላይ ሃሳብ ስለ መከባበር ነው። በቤት ውስጥ ቤተሰቦቻችንን በማክበር የሚያዙንን ነገሮች በአቅማችን መታዘዝ ።

ከጓደኞቻችን ጋር በሰፈራችንም ሆነ በትምህርት ቤታችን ውስጥ ስንጫወት፤ ስንማር በመተላለብ በመከባበር መሆን አለበት። አስተማሪዎቻችን የሚሰጡንን የቤት ስራ መስራትም መምህራችንን ማክበር ማለት ነው። በዕድሜ ከኛ የሚበልጡ ትላልቅ ሰዎችን ማክበር።

መከባበር

ቤተሰቤ? በጣም አክብራለሁ...ላላላ ላላላ

ንደኞቼን በጣም አክብራለሁ... I LOVE YOU

አስተማሪዬን አከብራለሁ...ላላላ ላላላ

ሃገሪን በጣም እወዳለሁ I LOVE YOU ALL.

POPULAR AND TESFA POPULAR AND TESFA

ቢ ተሰብኝ በጣም እ--ከብረህ ለሁ ለ--ለ--ለ ለ ለ ለ ለ

እስ ተማረዎቼን እ--ከብረህ ለሁ ለ--ለ--ለ ለ ለ ለ ለ

ይ--ኛቼን በጣም እ--ከብረህ ለሁ ለ--ለ--ለ I LOVE YOU

ገረ--ኝም በጣም እ--ወደህ ለሁ ለ--ለ--ለ I LOVE YOU ALL

ግጥም:-ተስፋማከሌል

መልመጃ 1. የሚከተሉትን ጥያቄዎች መልሱ

1. እማዬ በጣም እወድሻለሁ ----- አኮራሻለሁ

ሀ. ሰነፍ ልጅ ሆኜ ለ. ጎበዝ ልጅ ሆኜ

2. እውነት ወይም ሐሰት በማለት መልሱ፡፡

1. መምህርን፣ ወላጅን፣ ጓደኛን ማክበር አያስፈልግም፡፡

ሀ. እውነት ለ. ሐሰት

• የግል ፅብረታ (የቃል ጥያቄ)

3. ከዘመራችኋቸው መዝሙሮች ውስጥ የአንዱን መዝሙር ሃሳብ ለመምህራችሁን ለክፍል ጓደኞቻችሁ በቃል አስረዱ፡፡

መልስ፡-----

4. የወደዳችሁትን መዝሙር ለመምህራችሁ፣ ለክፍል ጓደኞቻችሁ ዘምሩ፡፡

2.2 በቀላል ምቶች መወሃወዝ

ከዚህ ክፍል ትምህርት በኋላ የሚጠበቅ ዝርዝር የመማር ውጤት

ከዚህ የክፍል ደረጃ በኋላ የሚከተሉትን ትችላላችሁ፡፡

- በአካባቢያችሁ የሚገኙትን የጥበብ ስራዎች ታደንቃላችሁ፡፡
- ቀላል ምቶችን ጠብቃችሁ አስታውሳችሁ መወሃወዝ ትችላላችሁ፡፡
- የቋንቋ እና የትምህርት እድገታችሁን ትጨምራላችሁ፡፡

ውዝዋዜ በሰውነት እንቅስቃሴ የሚታጀብ፤ ሚፈፀም ሙዚቃዊ ጥበብ ነው፡፡ የውዝዋዜ ጥበብ በሃዘን ጊዜ፤ በደስታ ጊዜ የሚሰማንን ስሜት የምንገልጽበት ጥበብ ነው፡፡ ታሪካቸንን እና ባህላችንን ጥበባዊ በሆነ መንገድ ከትውልድ ወደ ትውልድ የምናስተላልፍበት ጥበብ ነው፡፡

- ታላላቆቻችሁን በመጠየቅ የምታውቁትን እና የወደዳችሁትን የውዝዋዜ አይነት ለመምህራችሁ እና ለክፍል ጓደኞቻችሁ አሳዩ፡፡

ውዝዋዜ በግል ወይም በቡድን ሆነን የምንሰራውና የተሻለ ስሜት እንዲሰማን የሚያደርግ የክወናና የእይታ ጥበብ ነው።
እጆቻችንን ወደ ቀኝ እና ወደ ግራ እያደረግን መዘመርና በመወዛወዝ መላ ሰውነታችንን በማንቀሳቀስ እየዘመርን በምስል በተደገፉ የሀገራችንን የተለይዩ የውዝዋዜ አይነቶች እንወዛወዛለን

መልመጃ 1. ዳንስ

ቀኝ እጆችን ወደ ላይ...ቀኝ እጆችን ወደ ታች
ግራ እጆችን ወደ ታች ግራ እጆችን ወደ ላይ
ዳንስ...ዳንስ....ዳንስ...ዳንስ
ዳንስ.....ቸብ....ቸብ...ቁም
ወዝ....ወዝ.....ወዝ...ወዝ
ወዝ.....ቸብ....ቸብ....ቁም

TESFAMICHAEL

ቀኝእጅ-ችንን ወደላይ-ቼብቼብ ቀኝእጅ-ችንን ወደታች-ቼብቼብ-ግራእጅ-ችንን ወደላይ-ቼብቼብ

ቀኝእጅ-ችንን ወደታች-ቼብቼብ ዳንስ ዳንስ ዳንስ ዳንስ ቼብ--ቼብ ቋም.

ግጥም :- ተስፋሚ ካሌል

ዜማ :- ተስፋሚ ካሌል ነሐሴ/2013

✓ ተማሪዎች የመዝሙሩን መልዕክት ምን ማለት እንደሆነ መምህራችሁ የሚጠይቁችሁን በመስማት መልሱ።

መልመጃ 2. ባህሌን አክብራለሁ

ሃገሪን እኔ እወዳታለሁ
ባህሌን በጣም አክብራለሁ
እስክስ እስክስ እላለሁ

ወላይተኛ..... እጨፍራለሁ
አሮምኛ..... እጨፍራለሁ
አማርኛ..... እጨፍራለሁ
በትግረኛ...እጨፍራለሁ
ጉራግኛ.....እጨፍራለሁ

ሀ ገ ሬ እ ኔ እመኛ-ለሁ ባ ሀ ለጌ እ ጃጋክብረ-ለሁ እስ ክስ እስ ክስ

እ ለ ለሁ መጠ መጠ መጠ መጠ እ ለ ለሁ መ ለ ዩ ተኛ እጠፍረ-ለሁ እ ሮም

ኛ እጠፍረ ፍ ሬ ለሁ

ግጥምና ዜማ፡-ተስፋሚካኤል ነሐሴ/2013

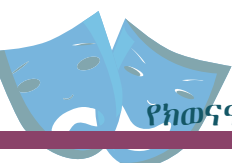
መልመጃ 3 ለሚከተሉት ጥያቄዎች ትክክለኛ መልስ ስጡ

1. ከተመለከታችኋቸው ባህላዊ ውዝዋዜዎች ውስጥ ቢያንስ ሦስቱን ጥቀሱ?

ሀ.----- ለ. ----- ሐ. -----

2. ከዘመራችኋቸው መዝሙሮች ውስጥ የአንዱን መዝሙር ሃሳብ ለመምህራችሁ እና ለክፍል ጓደኞቻችሁ በቃል ታስረዳላችሁ ?

3. የወደዳችሁትን መዝሙር ለመምህራችሁና ለክፍል ጓደኞቻችሁ ዘምሩላቸው።

2.3 የቤተሰብን ሚና መቅዳት

ከዚህ ርዕስ በኋላ የሚጠበቅ የመማር ውጤት፡-

- በስነምግባር ታንጾን እንድናድግ ቤተሰብ መሰረት መሆኑን ታወቃለችሁ
- ቀላል የቤተሰብ የትውና ጫዋታዎችን ትጫወታለችሁ
- የዕለት ተዕለት እንቅስቃሴዎችን እየተመለከታችሁ መለማመድን ትማራለችሁ።

ቤተሰብ

ቤተሰብ ምንድን ነው?

ቤተሰብ ማለት ምን ማለት እንደሆነ ከአስተማሪዎቻችን እና ከታላላቆቻቸው ጠይቀን መልሱን ለመምህራችን እንገልጻለን።

የቤተሰብ ሚና መቅዳት ማለት ምን ማለት ነው ?

ተማሪዎች መልሱን ለመምህራችሁ ንገሩ።

መልመጃ 1

ቀጥሎ ያሉትን የቤተሰብ አባላትን ሁኔታ ተለማመዱ

- እንደ አባት ማውራት፤ መናገር፤

ለምሳሌ 1

አባት፡- ልጄ ጎበዝ ተማሪ ከሆንክ እኔ ብቻ ሳልሆን ሁሉም ሰው ይኮራብሃል እሺ

ልጅ፡- እሺ አባቴ ጎበዝ ልጅ እሆናለሁ

አባት፡- ጎሽ የኔ ልጅ በርታ/ ደግሞ እናትህን አታስቸግር፤ ታላላቆችህን አክብር እሺ

ልጅ፡- እሺ አባቴ

አባት፡- በል አሁን ግባና የቤት ስራህን ስራና ስትጨርስ ያጠናኸውን እጠይቅሃለሁ

• እንደ እናት መናገር፤ መስራት፤ ቡና ማፍላት..ወዘተ

ለምሳሌ 2

እናት:- እሰቲ የኔ ልጅ ጎረቤቶቻችንን ቡና ጥሪ

ልጅ:- እሺ እማዬ

እናት:- ቶሎ ኑ ቡናው ወጥቷል በያቸው ታዲያ

ልጅ:- እሺ አሁኑኑ ቶሎ ኑ እላቸዋለሁ

እናት:- ጎሽ የኔ ቆንጆ ልጅ እደጊልኝ

• እንደ ታላቅ ወንድም እና እነደ ታላቅ እህት መወያየት

ለምሳሌ 3

ወንድም:- እህቴ

እህት:- አቤት ወንድሜ

ወንድም:- እናታችን የት ሄዳ ነው?

እህት:- ጎረቤት ታሞ ልትጠይቅ ሄዳለች

ወንድም:- አባታችንስ አልመጣም?

እህት:- ይመጣል። እያጠናችሁ ጠበቁኝ ብሏል።

መልመጃ 2

1. የቤተሰብ አባላት ማን ማን እንደሆኑ ግለጹ።
2. የቤተሰብ አባላት በቤት ውስጥ ያላቸውን ሚና ግለጹ።
3. ከቤተሰብ አባላት መካከል መሆን የምትፈልጉት እንደማን እንደሆነ አስረዱ።
4. ከቤተሰብ አባላት መካከል አንዱን መርጣችሁ ቤት ውስጥ ብዙ ጊዜ የሚያደርገውን ድርጊት ለመምህራችሁ እና ለጓደኞቻችሁ አስረዱ።
5. ከቤተሰብ አባላት መካከል አንዱን መርጣችሁ ቤት ውስጥ ብዙ ጊዜ የሚያደርገውን አስገራሚ ወይም አስቂኝ ወይም ደስ የሚል ድርጊት በደንብ አተኩራቹ በማዬት ያያችሁት ለመምህራችሁ እና ለክፍል ጓደኞቻችሁ በተግባር አሳዩ።

መልመጃ 3

1. ቀጥሎ የምታዩት የቤተሰብ ምስሎች ምን እንደሚያሳዩ ተናገሩ

መልስ. -----

መልስ. -----

መልስ. -----

መልስ. -----

መልመጃ 4

የሚከተሉትን ጥያቄዎች መልሱ

1. ቤተሰብ ምንድን ነው ?
2. የቤተሰብ ሚና መቅዳት ማለት ምን ማለት ነው ?

2.4. መስመር መሞከራጭ መለማመድ፣ መስመር መሳልና መቀባት።

ከዚህ ትምህርት በኋላ የሚጠበቅ የመማር ውጤት፡-

- መስመርን ትለማመዳላችሁ
- መስመሮችን ትስላላችሁ
- መስመሮችን ትሞከራጭራላችሁ
- መስመሮችን በአንድ ላይ በመቀመጥ ስዕል መሳል ትችላላችሁ

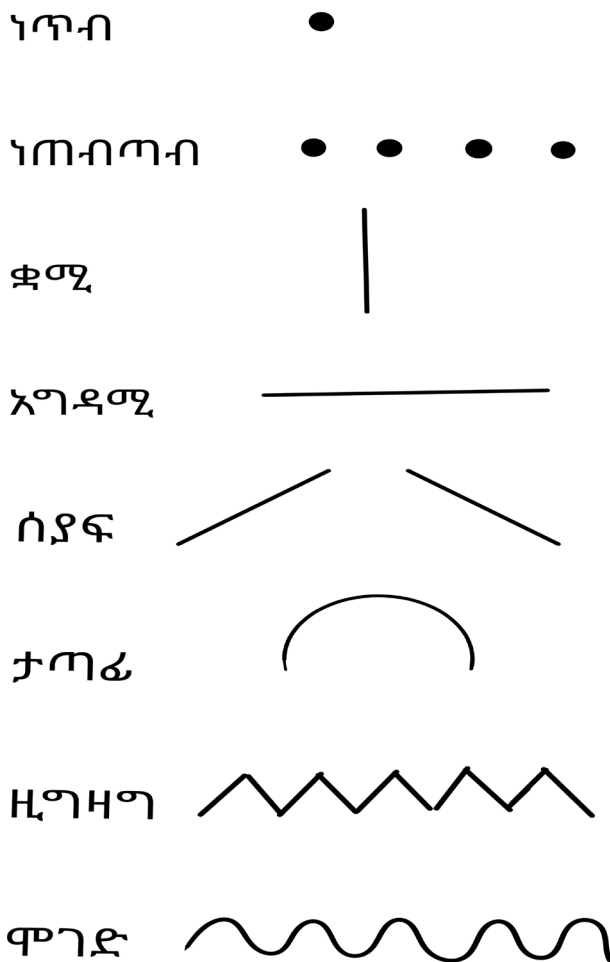
መስመር ምንድን ነው?

መስመር ከዕይታ ጥበብ ውስጥ መሰረታዊ ከምንላቸው ግብአቶች መካከል አንዱ ነው። ማንኛውም ሰው ስዕልን ለመሳል ከመጀመሩ በፊት መስመሮችን ማወቅና መለየት አለበት።

መስመር ስንል ማስመሪያዎችን በመጠቀም ወደጎን እና ወደላይ እያደረግን የምናሰምረው ብቻ ሳይሆን የተለያዩ ቅርጽ ያላቸው ናቸው። የተለያዩ መጠን እና ቅርጽ ያላቸው የተለያዩ አይነት መስመሮች አሉ። እነዚህም የመስመር አይነቶች ለምንሰላቸው ስዕሎች በተለያዩ መልኩ ይገባሉ

መልመጃ አንድ

የመስመር አይነቶችን መለማመድ ተማሪዎች፡- እነዚህ ከስር የተቀመጡትን የመስመር አይነቶች በደንብ አስተውላችሁ ማየት እና ለይታችሁ ማወቅ አለባችሁ. መስመሮቹ ከነጥብ ጀምረው ነጠብጣብ፣ቋሚ፣ዝርግ፣አግድም፣ጠመዝማዛ፣ታጣፊ ወዘተ ናቸው፡

ከላይ ምስሉ ላይ ያየናቸው የመስመር አይነቶች እነዚህ ብቻ አለመሆናቸው መታወቅ አለበት፡፡ሌሎችም በርካታ የመስመር አይነቶችም አሉ፡፡

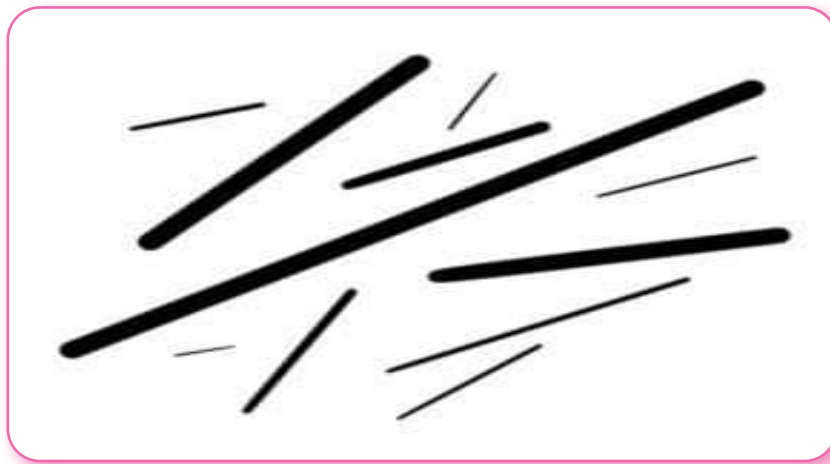

መልመጃ ሁለት

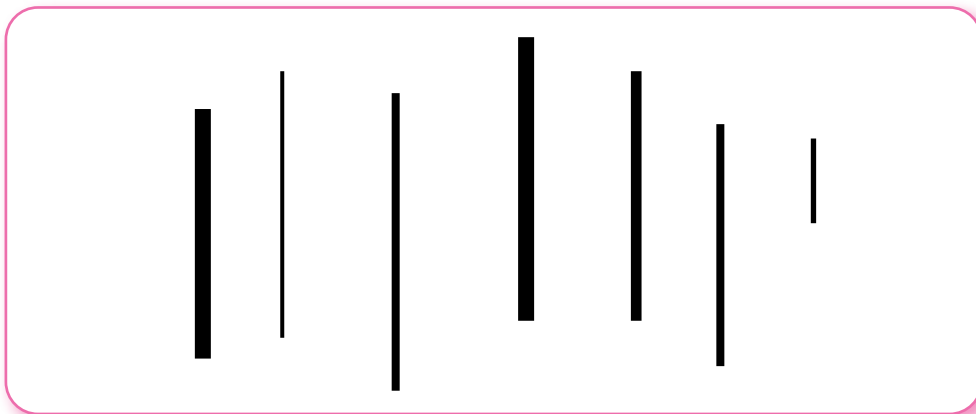
መስመሮችን በመጠቀም ከስር የሚታዩትን አይነት የተለያዩ ምስሎችን መሞከር ያስፈልጋል።

በታጣፊ፣ ጠመዝማዛ፣ ክብ፣ መስመሮች የተሳለ ምስል

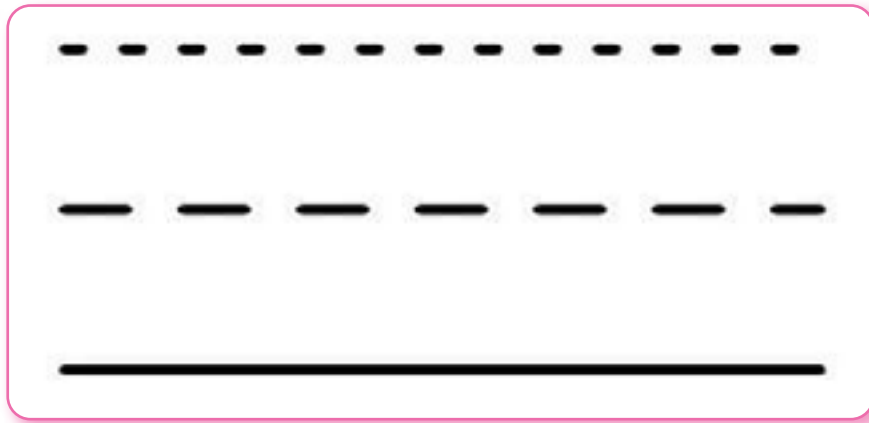

ስላሽ መስመርን በመጠቀም የተሳለ ምስል

በቋሚ መስመር የተሳለ ምስል

ነጠብጣብ መስመርን በመጠቀም የተሳለ ምስል

መልመጃ 3

መስመሮቹን ማስመሪያ ሳትጠቀሙ ስሩ።

መልመጃ 4

መስመሮቹን በማስመሪያ ለመስራት ሞክሩ።

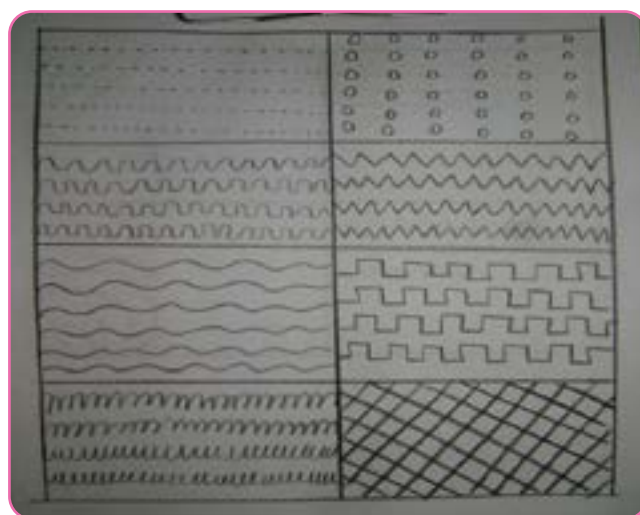
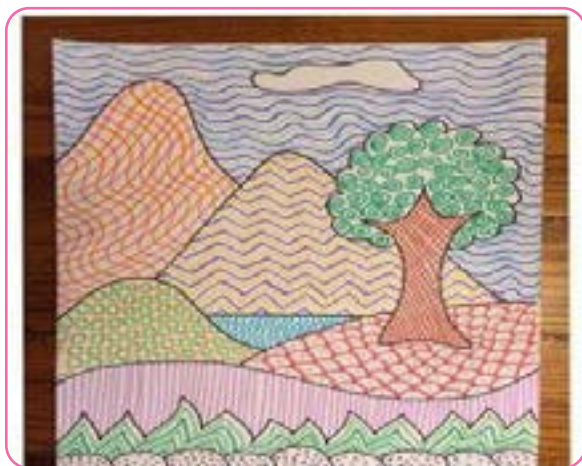
መልመጃ 5

ምሳሌዎችን በመመልከት የአግድም፣ ጠመዝማዛ የታጣፊ ፣ የስላሽ እና የመሳሰሉት መስመሮችን በመጠቀም ስዕል ሥሩ

ምሳሌ

ምስል

መልመጃ 6

አዛምድ

የሚከተሉትን መስመሮች ከትክክለኛ ስያሜአቸው ጋር አዛምዱ

ሀ

ለ

1

ሀ. ታጣፊ

2 _____

ለ. ዚግዛግ

3.

ሐ. አግድም

4

መ. ስላሽ

5

ሠ. ነጠብጣብ

ማጠቃለያ

በዚህ ርዕስ የቤተሰብ መዝሙሮችን በመዘመር ስለ ቤተሰብ ፍቅር እና እንክብካቤ የቤተሰቦቻችንን አባላት አውቀናል።

ቤተሰቦቻችንን፣ አስተማሪዎቻችንን፣ ጓደኞቻችንን ማክበር እንዳለብን ተመልክተናል ውዝዋዜም እንደዚሁ ሰዎች በየዕለቱ የምናደርገው በሰውነት እንቅስቃሴ በመታገዝ የሚከወን ሙዚቃዊ ጥበብ እንደሆነ ተመልክተናል።

ውዝዋዜ የእርምጃዎቻችንን ቅደም ተከተል በመከተል ወደ ሙዚቃዊ ስልተ ምት የመቀየር ጥበብ መሆኑን በተግባር ተመልክተናል።

በሌላ መልኩ የቤተሰቦቻችንን ሚና እንዴት መቅዳት እንዳለብን አይተናል። ከዚሁም በኋላ በሚኖረን እንቅስቃሴ ከቤተሰቦቻችን ጋር ያለን ግንኙነት ጠንካራ መሆን ይኖርበታል።

ከትምህርት በኋላ የሚኖረን የእረፍት ጊዜ የቤተሰቦቻችንን ድርጊቶች ብቻ ሳይሆን የአጎትን፣ የአክስትን፣ የጎረቤትን ድርጊቶች በማየት መለማመድ እንዳለብን ተረድተናል።

በዕይታ ጥበባት ትምህርት የተለያዩ የመስመርና የምስል ልምምዶችን አይተናል። ልምምዶችን በዚህ ክፍል ትምህርት ብቻ ይጠናቀቃል ማለት አይደለም። ይልቁን በእረፍት ሰዓታችንም ልምምዶችን ማድረግ ይኖርብናል። ልምምዳችንን መዝናኛም፣ መማሪያም በማድረግ ተስጥዖቻችንን ማሳደግ እንችላለን።

የምዕራፍ ሁለት ማጠቃለያ ምዘና

- 1፣ አንድ የቤተሰብ መዝሙር ለየብቻችሁ ሆናችሁ ዘምሩ
- 2፣ የምታውቁትን ዘፈን እየዘፈናችሁ መወዛወዝን አሳዩ
- 3፣ ድምጻችሁን እንደ አባት ወይም እንደ እናት አድርጋችሁ ደስ ያላችሁን ነገር አውሩ
- 4፣ አግድም መስመር ሰርታችሁ አሳዩ

ምዕራፍ ሦስት

ታሪካዊና ባህላዊ አውዶች

መግቢያ

3. ባህል

ባህል ስንል ሰፊና ጥልቅ ሃሳብ ያለው ቃል ነው። ባህልን ብዙ ምሁራን በተለያዩ መንገድ ገልጸውታል።

ለምሳሌ፡- የኢትዮጵያ ቋንቋዎች ጥናትና ምርምር ማዕከል እንደ አውሮፓ አቆጣጠር በ1993 ዓመተ ምህረት ያሳተመው የአማርኛ መዝገበ ቃላት ባህል ማለት የአንድ ማህበረሰብ (ህብረተሰብ) የአኗኗር ዘዴ፣ወግ፣እውቀት፣ስነ ጥበብ፣ እምነትን የያዘ(ያካተተ) የታሪክና የማንነት-መገለጫ ጥበብ ነው። ሃገራችን ኢትዮጵያም የብዙ ታሪካዊና ባህላዊ እሴቶች ባለቤት ናት።

የዚህ ትምህርት ዓላማ ተማሪዎች ስለሃገራችሁ ባህል አኗኗር፣እምነት፣ስነ ጥበብ፣ታሪክን፣ማንነትን እናሃገር በቀል ጥበብን እንድታውቁ ማድረግ ነው።

ከዚህ ምዕራፍ በኋላ የሚጠበቅ የመማር ውጤት

ከዚህ ምዕራፍ በኋላ የሚከተሉትን ትችላላችሁ፡፡

- መዝሙሮችን ትዘምራላችሁ፡፡
- በአካባቢያችሁ የሚገኙት ጥበባት ትረዳላችሁ፡፡
- የጥበብ ስራዎችን ታደንቃላችሁ፡፡

3.1. በአካባቢውና በማኅበረሰብ ውስጥ ያሉ መዝሙራት

ከዚህ ንዑስ ርዕሱ በኋላ የሚጠበቅ ዝርዝር የመማር ውጤት ከዚህ ርዕስ በኋላ የሚከተሉትን ትችላላችሁ፡-

- ባህላዊ የመዝሙር መሳሪያዎችን ታውቃላችሁ፡፡
- ሀገር በቀል እውቀቶችን፣ የዕደ ጥበብ፣ ሽመና፣ ሸክላ ስራ ፣ ግብርና ወዘተ... ታውቃላችሁ፡፡
- ለቋንቋ እድገት እና ለትምህርት ዝግጁነታችሁ ይረዳችኋል፡፡
- የሃገራችሁን ሰንደቅ ዓላማ ቀለማትን ታውቃላችሁ፡፡
- በአካባቢያችሁ የሚገኙትን የጥበብ ስራዎችን ታደንቃላችሁ፡፡

በአካባቢውና በማኅበረሰቡ ውስጥ ያሉ መዝሙራት ማለት በየዕለቱ ለዓይናችን፣ ለጆሯችን አዲስ ያልሆኑ የምናውቃቸው መዝሙሮች ናቸው። በቤታችን ፣ በአካባቢያችን፣ በትምህርት ቤታችን በምስል ተቀርፀው በቴሌቪዥን የሚቀርቡ አዘውትረን የምንመለከታቸው፣ የምንዘምራቸው፣ የምናዳምጣቸው፣ በሙዚቃዊ ጥበብ ታጅበው ጥበባዊ በሆነ መንገድ ተውበው የሚቀርቡ የክወናና የእይታ ጥበባት ናቸው።

- በአካባቢያችሁ የምታውቋቸውን ታሪካዊና ባህላዊ አውዶች እንዲሁም ባህላዊ ክዋኔዎች ታላላቆቻችሁን ጠይቃችሁ ለመምህራችሁ ግለፁ።

መዝሙር 1. ከደጋጎች ምድር

ከደጋጎች ምድር.....ደጋግ ሃሳብ ያለኝ

ኢትዮጵያ ሃገሪን.....የማስጠራ እኔ ነኝ

እኔ ነኝ.....እኔ ነኝ

ሃገር ተረካቢ.....ለደጋግ ልቦች

ሰለም ጤና ይሁን.....ለሃገሪ ልጆች

ሰላም ጤና ይሁን.....ለኢትዮጵያ ልጆች

ኢትዮጵያ ሃገሪ
ከደጋገቸ ምድር

የኢትዮጵያ ልጆች ተሸ
ተሰፋ

ከ ደጋ ግንባር.....ደጋግ ሃሳብህ.....ኢትዮጵያ ሃገሪ.....የማሰ

ጠ ራ እኔንኝ.....እ ኔ ነኝ.....እ ኔ ነኝ.....እ ኔ ነኝ

ተሰፋ @የኢትዮጵያ ልጆች ተሸ

መዝሙር 2. እኛም አለን ሙዚቃ
 እኛም አለን ሙዚቃ ስሜት የሚያነቃ
 እኛም አለን ጨዋታ....ለፍቅር ለደስታ
 ክራራችን....መሰንቋችን
 በገናችን.....ዋሽንታችን
 ከበሯችን.....እምቢልታችን
 ጡሩንባችን.....ጭፈራችን

እኛም አለን ሙዚቃ

እ ኛ ም አ ለን ሙዚ ቃ..... ስሜት የሚያነቃ እ ኛ ም አ

ለን ሙዚ ቃ..... ለ ፍቅር ለ ደስ ታ ክ ራ ራ ችን ላ ላ ላ ላ

ላ መ ሰን ቋ ችን ላ ላ ላ ላ ላ ላ

መዝሙር 3.ኢትዮጵያ ሀገሪ

ኢትዮጵያ...ሀገራችን

ኢትዮጵያ....እናታችን (2 ጊዜ)

በጣም ያከራኛል ኢትዮጵያዊነቴ
የሃገሪ ፍቅር ጠልቆ በስሜቴ
አንች የነፃነት ጎህ የታሪክ አውድማ
በአለም ተሰራጭቶ ዝናሽ የተሰማ
----አዝማች---

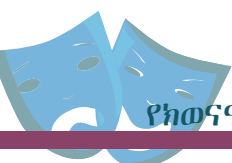

አየርሽ ተስማሚ ሕይወትን የሚያድስ
ነው

ፏፏቴሽ የጠራ የማይደፈርስ ነው
በአየርሽ ተንሳፈው ወፎች ሲዘምሩ
አራዊት እንስሳት በጫካሽ ሲበሩ

ኢትዮጵያ....እናታችን (2 ጊዜ)

ኢትዮጵያ....እናታችን

መዝሙር 4.ሃገር በቀል ጥበብ

የሃገሬ ሽማግሌ በ ጥበብ የሰራው
እማመ ጥጥ ፈትላ አባባ ጋቢ አለው
ሽማግሌው ልጅ አለው ሽማግሌው ልጅ አለው

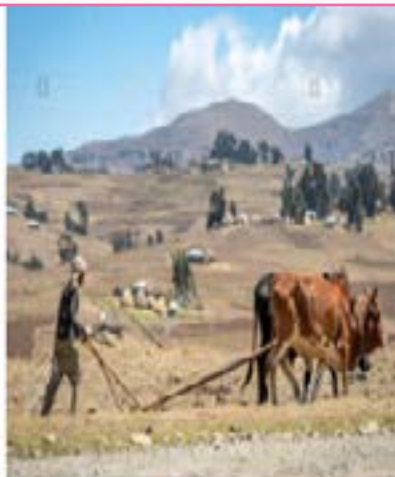
አርሶ የሚያበላው ልጁ ገበሬ ነው

ሚስቱ ሸክላ ሰሪ የእጅ ጥበብ አላት

ሸክላ ድስት ጀበና የምትሰራበት
የሃገሬ ልጆች ሰላም እንዴት ናችሁ

ሽማግሌ

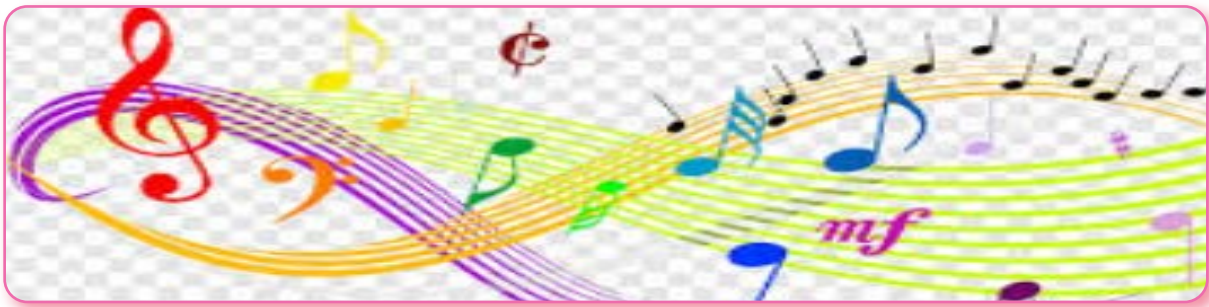

ገበሬ

ሸክላ ሰሪ

መዝሙር 5. ሰንደቅ አለኝ

ሰንደቅ አለኝ

አረንጓዴ አረንጓዴ ቢ ጫ ቀይ
የተዋበ የነፃነት ሰንደቅ አለኝ።

ሰንደቅአለኝ

አ ረ ጎ ዴ አ ረ ጎ ዴ ቢ ጫ ቀይ የ ተ ዋ በ የ ነ ፃ ነ ት ሰንደቅአ ለኝ

ተሰፋ ሚካኤል ነሀሴ /2013

መዝሙር 6 .ቼ ፈረሴ

ቼ ቼ ቼ ፈረሴ ቼ ቼ ቼ ፈረሴ
ቼ ቼ ቼ ፈረሴ ቼ ቼ ቼ ፈረሴ

ነጭ ፈረስ ላይ.....ተቀምጫለሁ
ቼቼቼ እያልኩ.....እጋልባለሁ
ጥቁር ፈረስ ላይ ተቀምጫለሁ
ቼቼቼ እያልኩ.....እጋልባለሁ
----አዝማች----

ቀይ ፈረስ ላይ.....ተቀምጫለሁ
ቼ ቼ ቼ እያልኩ.....እጋልባለሁ
ቡኒ ፈረስ ላይ ተቀምጫለሁ
ቼ ቼ ቼ እያልኩ.....እጋልባለሁ
----አዝማች----

53

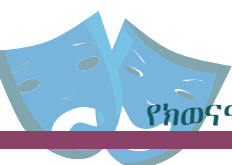
ከዚህ ርዕስ በኋላ የሚጠበቅ የመማር ውጤት

በዚህ ርዕስ በኋላ ተማሪዎች የሚከተሉትን ትችላላችሁ፡፡

- በአካባቢያችሁ የሚገኙትን ውዝዋዜዎች ትለያላችሁ፡፡
- መዝሙር እየዘመራችሁ ውዝዋዜዎችን ትወዛወዛላችሁ፡፡
- በአካባቢያችሁ የሚገኙትን ጥበባት ትረዳላችሁ፡፡
- የጥበብ ስራዎችን ታደንቃላችሁ፡፡

3.2 በማህበረሰቡ ውስጥ ያሉ ውዝዋዜዎች

የውዝዋዜ ጥበብ የሃገርን ታሪክ እና ባህልን ጥበባዊ በሆነ መንገድ ከትውልድ ወደ ትውልድ የምናስተላልፍበት የእንቅስቃሴ ጥበብ ነው፡፡ የተሻለ ስሜት እንዲሰማን ያደርጋል፡፡ ውዝዋዜ በግል ወይም በቡድን ሆነን የምንሰራው የክወናና የእይታ ጥበብ ነው፡፡

መዝሙር 1. ባህሌን አክብራለሁ

ሃገሪን እኔ እወዳታለሁ

ባህሌን በጣም አክብራለሁ

እስክስ እስክስ እላለሁ

ወላይተኛ.....እጨፍራለሁ

ኦሮምኛ..... እጨፍራለሁ

አማርኛ..... እጨፍራለሁ

በትግረኛ...እጨፍራለሁ

ጉራግኛ.....እጨፍራለሁ

ሀ ገ ሬ ጌ እ እወዳችሁ ሀ ሀ ልን እ ይግለክብራለሁ እሳ ክስ እሳ ክስ

እ ሳ ልሁ መዘ መዘ መዘ መዘ እ ሳ ልሁ ወ ሳ ይ ተኛ እጨፍራለሁ ኦ ሮም

ኛ እጨፍ ፍ ሬ ልሁ

ግጥምና ዜማ ተስፋሚ ካሌል ነሐሴ/2013

መልመጃ 2 ለሚከተሉት ጥያቄዎች ትክክለኛ መልስ የሆነውን ምረጡ

1. መዝሙሩ ውስጥ ካየናቸው የባህላዊ ውዝዋዜዎች ውስጥ ቢያንስ ሶስቱን ጥቀሱ፡፡

1.-----2. -----3.-----

ለሚከተሉት ጥያቄዎች ትክክለኛ መልስ የሆነውን ምረጡ

2. የውዝዋዜ ስሜታችንን ምን ያደርግልናል

ሀ.ያነቃቃናል ለ.ያስከፋናል ሐ.መልሱ የለም

3. የውዝዋዜ የሀገርን ባህል፣ ታሪክ ያስተምራል

ሀ. እውነት

ለ. ሐሰት

መልመጃ 3

የግል ፅብረቃ (ቃል ጥያቄ)

1. ስለ ቼ ፈረሴ የሚለውን መዝሙር ይዘምሩ።
2. ከሃገራችን ባህላዊ ውዝዋዜዎች ውስጥ ሁለቱን ጥቀሱ።
- 3.3 ተረቶች፣ ትረካዎች፣ እንቅስቃሴ እና ጨዋታዎች

ከዚህ ርዕስ የሚጠበቅ የመማር ውጤት

ከዚህ ርዕስ መጠናቀቅ በኋላ የሚከተለውን ትችላላችሁ

- ጨዋታዎችን ዘና ብሎ መጫወት ትችላላችሁ
- ተረቶችን ማውራት ትችላላችሁ
- እንቅስቃሴዎችን መጠያየቅ ትችላላችሁ

ተማሪዎች፦ ከጓደኞቻችሁ ጋር እንቅስቃሴን ተጠያይቃችሁ፤ ተረት ተረት አውርታችሁ፤ የተለያዩ ጨዋታዎችን ተጫውታችሁ ታውቃላችሁ፤ መልሱን ለመምህራችሁ ተናገሩ

ተረት ተረት

ተረት ተረት የሚባለው ከድሮ ጀምሮ የነበረ እና ዛሬም ድረስ ልጆች ተሰባስበው እርስ በርስ የሚያወሩት ወይም ከታላላቆቻቸው የሚሰሙት መዝናኛ ነው።

መልመጃ አንድ

1. ከዚህ በፊት የሰማችሁትን ተረት ተረት ለክፍል ጓደኞቻችሁ ንገሩ
2. ቤተሰቦቻችሁ ተረት እንዲነግሯችሁ አድርጉና የሰማችሁትን ተረት ክፍል ውስጥ አውሩት
3. መምህር ከነገሯችሁ ተረት ውስጥ ምን ትምህርት እንዳገኛችሁ አስረዱ

መልመጃ ሁለት

እንቆቅልሽ

እንቆቅልሽ ታውቃለችሁ?

እንቆቅልሽ ማለት የጥያቄና መልስ ጨዋታ ሲሆን በጣም የሚያዝናና ከመሆኑም በላይ ለጥያቄዎቹ መልስ ለማግኘት በምታደርጉት ጥረት የማሰብ ችሎታችሁን ያዳብርላችኋል።

❖ እነዚህን እንቆቅልሾች ከቤተሰቦቻችሁ ጠይቁና መልሶቻችሁን ለመምህራችሁና ለክፍል ጓደኞቻችሁ ንገሯቸው።

እንቆቅልህ እንቆቅልሽ

1. ዞሮ ዞሮ መግቢያው ጭራሮ
2. ጥቁር አዞ ተጠማዞ
3. ዞራ ዞራ ጥፊ ቀማሽ

እናንተም የምታውቁትን የእንቆቅልሽ ጥያቄዎች ጠይቁ

መልመጃ ሶስት

ልዩ ልዩ ጨዋታዎች

ከጓደኞቻችሁ ወይም ከዕድሜ እኩዮቻችሁ ጋር ሰፈራችሁ ውስጥ፣ ትምህርት ቤታችሁ ውስጥ፣ የምትጫወቷቸው የጨዋታ አይነቶች ናቸው። እነዚህ ጨዋታዎች የመዝናናት ፍላጎታችሁን ከማሟላታቸውም በላይ ጨዋታዎቹ በራሳቸው ጥበባዊ ይዘት ያላቸው በመሆናቸው በአስተዳደራችሁ፣ ላይ መልካም የሆነ ውጤት ይኖራቸዋል።

የልጆች ጨዋታዎች እጅግ በርካታ ናቸው። ነገር ግን ምሳሌ ሊሆኑ የሚችሉትን የተወሰኑ ጨዋታዎችን እንጥቀስ

1ኛ. አኩኩሉ ወይም ድብብቆሽ፣

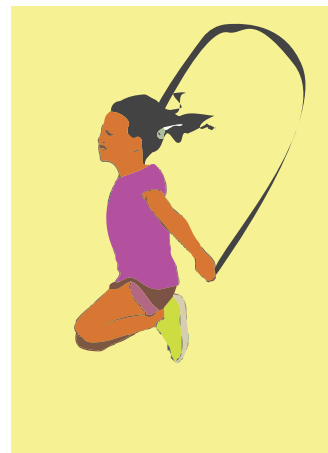
ይህ ጨዋታ ሶስት ወይም ከዚያ በላይ የሆኑ ልጆች በጋራ የሚጫወቱት የጨዋታ አይነት ሲሆን አጨዋወቱ ደግሞ፣ ከልጆቹ መሃል አንደኛው ተመርጦ ቆጣሪ ይሆንና ፊቱን በእጁ ሸፍኖ ከ አንድ እስከ አስር ወይም እስከ መቶ ቀስ እያለ በሚቆጥርበት ጊዜ ሌሎቹ ጓደኞቹ ይደበቁበታል።

ወይም ደግሞ ቆጣሪው ልጅ ፊቱን ሽፍኖ ድምጹን ከፍ አድርጎ አኩኩሉ ሲላቸው ጓደኞቹ መደበቂያ ቦታ እስከሚያገኙ ድረስ ድምፃቸውን ከፍ አድርገው አልነጋም እያሉ ይመልሱለታሉ።

2ኛ ገመድ ዝላይ

የገመድ ዝላይ ጨዋታ ሁለት አይነት መልክ አለው። ይኸውም፣ አንደኛው ለብቻ ሆነው የሚጫወቱት እና ሁለተኛው ሁለት ሰዎች ገመዱን እያሸከረከሩ አንድ ሰው መሀል ላይ ይዘላል

ሌላው ደግሞ ሶስት ልጆች ሆነው የሚጫወቱት ነው።

3ኛ. መሐረቤን ያያችሁ

ይህ የጨዋታ አይነት ከአስር የማያንሱ ልጆች ሴቶችም ወንዶችም ሊሆኑ ይችላሉ ወይም ተቀላቅለው ክብ ሰርተው መሬት ላይ ይቀመጡና አጫዋች የሆነው ልጅ ክብ ሰርተው ከተቀመጡት ልጆች ጀርባ ሆኖ መሐረቤን በእጁ ይዞ ወይም ልብሱ ውስጥ ደብቆ ክብ ሰርተው በተቀመጡት ልጆች ዙሪያ እየተሸከረከረ በዜማ መሐረቤን ያያችሁ ሲል የተቀመጡት ልጆችም አላየንም እባካችሁ እያሉ በዜማ ይመልሱለታል።

መሐረቤን ያያችሁ

መሐረቤን ያያችሁ

....አላየንም እባካችሁ

መሐረቤን ያያችሁአላየንም

እባካችሁ {2x}

ይቺ ምንድናት የውርዶ ኳስ ናት

ይቺ ምንድናት የውርዶ ኳስ ናት

መልመጃ አራት

1. የትኛውን ጨዋታ የበለጠ ወደዳችሁት
2. ሌላ እናንተ ምን አይነት ጨዋታ ታውቃላችሁ

3.4. በአካባቢ ያሉ ቀለማት

ከዚህ ርዕስ የሚጠበቅ የመማር ውጤት

- ቀለማት የት እንደሚገኙ ታውቃላችሁ
- ቀለማት በባህል ከህብረተሰቡ ውስጥ የሚወጣቸው ትርጓሜ ትረዳላችሁ
- የሀገራችን ሠንደቅ አላማ ቀለማትና ትርጓሜ ትረዳላችሁ
- በሰው ሰራሽ እና ተፈጥሮ ላይ የሚገኙ ቀለማት ትለያላችሁ

መግቢያ

ተማሪዎች በአካባቢው ያሉ ቀለማት ስንል የአንድ ህዝብ ባህል ውስጥ የሚገኙ ሰው ሰራሽ ነገሮች ላይ እና በተፈጥሮ የሚገኙ ቀለማት ማለታችን ነው።

ተፈጥሮ በራሱዋ የምትሰጠን ልዩ ልዩ ቀለማት በአካባቢያች አሉ። በአዲስ ዓመት ዘመን መለወጫ ሀገራችን በቢጫ ቀለም ባላቸው አደይ አበቦች ታሸበርቃላች።

በአረንጓዴ እና በሰማያዊ መልካምድር የተዋበ ተፈጥሮ ቆጥረንና አይተን የማንጨርሳቸው የቀለማት አይነቶችም አሉ በአዕዋፋት፣ በእንስሳት፣ በሰዎች ልጆች ሠይቀር ቀለማት የተለያዩ ነው።

በምንመገበው ምግብ፣ ፍራፍሬ እናም በምንለብሰው ልብስ በቤታችን የተቀባው የግድግዳ ቀለም በምንገለገልባቸው ቁሳቁሶች ሳይቀር ቀለማት የተለያዩ ሰዎች በባህላቸው አስበው ይጠቀሙባቸዋል።

ምሳሌ

በሰው ሰራሽ ነገሮች ላይ የሚገኙ ቀለማት

ሰንደቅ አላማችን ላይ የሚሰጠው ትርጓሜ

አረንጓዴ: እድገት እና ልምላሜ

ቢጫ: ተስፋና ፍትህ

ቀይ: መስዋትነት

በመሀሉ የሚገኘው ኮከብ እና መስመሮች «የኢትዮጵያ» ህዝቦች አንድነትና የወደፊት ብሩህ ራዕይ ያመለክታል።

በአካባቢያችን ባህል ቀለማት የሚሰጣቸው ትርጓሜ በጥቂቱ

- ጥቁር: በሀገራችን በሀዘን ወቅት ጥቁር ልብስ መልበስ የተለመደ ነው።
- ነጭ:- በደስታና፣ በሰርግ በመሳሰሉት ነጭ ልብሶች መልበስ የተለመደ ነው።
- በበአላት ወቅት የተለያዩ ቀለማትን ተጠቅሞ ቤትንና አካባቢን ማሸብረቅ የተለመደ ነው።

ምስል

የትራፊክ ህግ ቀለማት

ቀይ፡ቁም

ቢጫ ፡ ተጠንቀቅ እና ተዘጋጅ

አረንጓዴ፡ ሂድ

መልመጃ 1

ምስሎቹን ከቀለማቶቻቸው ጋር አዛምዱ

«ሀ»

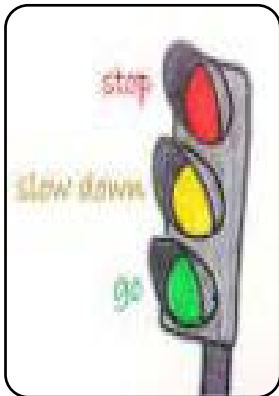
- 1.አረንጓዴ ቀለም
- 2.ቢጫ
- 3.ቀይ፣ ቢጫ፣ አረንጓዴ
- 4.ሰማያዊ
- 5.አረንጓዴ ፣ቢጫ፣ ቀይ

«ለ»

ሀ.የትራፊክ መብራት
ለ.የኢትዮጵያ ሠንደቅ
አላማ
ሐ.ዛፎች፣ቅጠሎች፣ሳር
መ.ሰማይ
ሠ.አደይ አበባ

መልመጃ 2

1.፤ የትራፊክ መብራት ስዕሉን በመስራት የቀለማቱን ትርጓሜ ጻፉ
ምስል

መልመጃ 3

2.፤ ሠንደቅ አላማችንን በመሳል የቀለማቱን ትርጓሜ ጻፉ

ስዕል ትርጓሜ

በአካባቢያችሁ ያሉ መዝሙራትን፣ ድምፆችን፣ ምስሎችን እና ቀለማትን በማጤን እና በመረዳት አውቃቸዋል። የዕለት ተዕለት የአኗኗራችሁን ዘዴ፣ ወግ፣ እውቀት፣ ስነ ጥበብ፣ እምነትን የያዘ(ያካተተ) ታሪካዊ እና ሃገር በቀል እውቀትን፣ ማንነታችሁን መገለጽ የምትችሉበት ጥበብ ነው።

በዚህ ርዕስ የተማርነው በአካባቢያችን ያሉ መዝሙራትን፣ ድምፆችን፣ የተለያዩ ባህላዊ ውዝዋዜዎችን ማጤን እና አውቀን መረዳት ነው። የዕለት ተዕለት የአኗኗራችንን ዘዴ፣ ወግ፣ እውቀት፣ ስነ ጥበብ፣ እምነትን የያዘ(ያካተተ) ታሪካዊ እና ሃገር በቀል እውቀትን አውቀናል።

ባህል ለአንድ ማህበረሰብ የማንነቱ መገለጫ መሆኑን እንድንረዳና እና እንድናውቅ ያደርገናል። ከዚህ በኋላም በሚኖረን እድገት ማንኛውም እንቅስቃሴያችን ውስጥ ባህላችንን የምንረዳ የምናከብር የምንወድ የምናደንቅ እንድንሆን የሚያስተምር ሃሳብ የያዘ የክወና ጥበብ አካል ነው።

ተረቶች እንቅስቃሴዎች እንዲሁም ልዩ ልዩ ጨዋታዎች የልጆችን መንፈስ የሚያድሱ ከመሆናቸውም በላይ ማህበራዊ ህይወታቸውን የተቃና ያደርጋሉ።

መዝናናት ሲኖር አእምሮ በአግባቡ ማሰብ ያለበትን ማሰብ ይችላል። ተማሪዎች ለትምህርታቸው የሚኖራቸው ፍቅር ዘላቂ እና ጠንካራ ይሆናል ስለዚህ በዚህ ርዕስ ስር ከታዩት ጨዋታዎች ባሻገር ሌሎችንም ባግባቡ ቢጫወቱ ጥሩ ነው።

ምዕራፍ አራት

ሥነ-ውበታዊ እሴት

መግቢያ

ሥነ-ውበታዊ እሴቶችን ዋጋ መስጠት ባህላዊ ሃብቶቻችንን መልካም የሆኑ ልምዶችን ማድነቅ ለአንድ ማህበረሰብ ተገቢ ተግባር ነው። ሰዎች የራሳቸውን እና የሌሎችን ሥነ-ውበታዊ እሴቶችን እና ባህላዊ እሴቶችን የእምነት እና የአኗኗር ስርዓቶችን በማድነቅ ክብር መስጠት ያስፈልጋል። ባህሎቻችንን በትምህርት ቤት በሰፈር በተለያዩ አጋጣሚዎች ባህላቸውን የሚያደንቁበትን የሚያከብሩበትን የባህል ሳምንቶችን በማዘጋጀት ሁኔታዎች በማመቻቸት እንዲያውቁና እንዲረዱ ማድረግ ነው። ስለራሳችሁ ባህል ያላችሁን ግንዛቤ በመጨመር የሀገራችሁን ሥነ-ውበታዊ እሴቶችን እንድታውቁ እንድታከብሩ ማድረግ ነው።

ከዚህ ምዕራፍ በኋላ የሚጠበቅ የመማር ውጤት

ከዚህ ምዕራፍ በኋላ የሚከተሉትን ትችላላችሁ፡፡

- መዝሙሮችን ትዘምራላችሁ፡፡
- በአካባቢያችሁ የሚገኙት ጥበባት ትረዳላችሁ፡፡
- የጥበብ ስራዎችን ታደንቃላችሁ፡፡
- በአካባቢያችሁ የሚገኙትን ድምፆችን፣ ሥዕሎችንና ቀለሞችን ይለያሉ፡፡

4.ባህላዊ ልምዶችን ማድነቅ

ከዚህ ንዑስ ርዕስ በኋላ የሚጠበቅ የመማር ውጤት

በዚህ ንዑስ ርዕስ በኋላ ተማሪዎች የሚከተሉትን ትችላላችሁ፡፡

- በአካባቢያችሁ የሚገኙትን ድምፆችን፣ባህሎችን ትለያላችሁ፡፡
- መዝሙሮችን ትዘምራላችሁ፣ጨዋታዎችን ትጫወታላችሁ፡፡
- በሃገራችሁ፣በአካባቢያችሁ የሚገኙትን ጥበባት ትረዳላችሁ፡፡
- የጥበብ ስራዎችን ታደንቃላችሁ፡፡
- ለቋንቋ እድገት እና ለትምህርት ዝግጁነታችሁ ይረዳችኋል፡፡
- በአካባቢያችሁ የሚገኙትን የጥበብ ስራዎችን ታደንቃላችሁ፣ ትረዳላችሁ፡፡
- ታሪካችሁንና ባህላዊ ልምዶችን ታደንቃላችሁ፡፡

- ባህላዊ ልምዶችን ማድነቅ ማለት ምን ማለት ነው?

ባህላዊ ልምዶችን ማድነቅ ማለት ህዝቦች የራሳቸውን እና የሌሎችን ባህል የባህል እሴቶችን እምነት እና የአኗኗር ስርዓቶችን ማድነቅ ክብር መስጠት ነው። ስለራሳችን ባህል ያለንን ግንዛቤ በመጨመር ባህልን ማወቅ እና ማድነቅ ማለት ነው። የባህል እሴቶችን ታሪክን፣ አኗኗር ዘዴን፣ እምነታችንን፣ ስነ ጥበባዊ እሴቶችን ለሌሎች ሰዎች ማሳወቅ፣ መናገር፣ መማር፣ ማድነቅ ማለት ነው።

- በአካባቢያችሁ የሚገኙትን ባህላዊ ልምዶች ታላላቆቻችሁን በመጠየቅ ለመምህራችሁ ግለፅ።
- በምስልና በድምጽ የተዘጋጀውን መዝሙር በመመልከት በታላላቆቻችሁ በመታገዝ አዳምጣችሁ የመዝሙሩን አጠቃላይ መልዕክት ለመምህራችሁ አስረዱ።
- የመዝሙሩን መልዕክት ምን ማለት እንደሆነ መምህራችሁ የሚጠይቁችሁን በመስማት መልሱ።

4.1 የቤተሰብ መዝሙር

ከዚህ ንዑስ ርዕሱ በኋላ የሚጠበቅ የመማር ውጤት በዚህ ንዑስ ርዕሱ በኋላ የሚከተለትን ትችላላችሁ።

- መዝሙሮችን ትዘምራላችሁ ባህላችሁን ታደንቃላችሁ።
- በሃገራችሁ፣ በአካባቢያችሁ የሚገኙትን ጥበባት ትረዳላችሁ።
- ታሪካችሁን እና ባህላዊ ልምዶችን ታደንቃላችሁ።

መዝሙር 1.

ያምራል ሃገራ

ያምራል ሃገራ አረ ያምራል ሃገራ...አረ ያምራል ሃገራ(2.ጊዜ)

ባህል አለኝ እኔም በጣም የሚያኮራ

ያምራል ሃገራ አረ ያምራል

ሃገራ አረ ያምራል ሃገራ ጥንት በአባቶቼ ጥበብ

የተሰራያምራል ሃገራ አረ ያምራል

ሃገራ አረ ያምራል ሃገራያምራል ሃገራ አረ ያምራል
ሃገራ አረ ያምራል ሃገራ (2. ጊዜ)

ሌላ ሃገር የለኝም ባንች ነው ማማራ...ያምራል ሃገራ
ያምራል

ሃገራ አረ ያምራል ሃገራ አንች ስትኖሪ ነው እኔ መከብራ...
ያምራል ሃገራ አረ ያምራል ሃገራ

ሃገራ አረ ያምራል ሃገራ አረንጓዴ ቢጫ ቀዩ ሰንደቅሽ....
ያምራል ሃገራ አረ ያምራል

ሃገራ አረ ያምራል ሃገራ
የስልጣኔ በር ሃገራ አንች ነሽ...ያምራል ሃገራ አረ ያምራል
ሃገራ አረ ያምራል ሃገራ

መልመጃ.1

1. ባህል አለኝ እኔ-----
ጥንት በአባቶቼ-----የተሰራ ?
2. -----ሰንደቅሽ
የስልጣኔ በር ሃገሪ አንች ነሽ

መዝሙር 2.

አባይ የኔ ነው

- በምስልና በድምጽ የተዘጋጀውን መዝሙር በመመልከት በቤተሰቦቻችሁ በመታገዝ አዳምጣችሁ የመዝሙሩን አጠቃላይ መልዕክት ለመምህራችሁ አስረዱ።
- ተማሪዎች የመዝሙሩን መልዕክት ምን ማለት እንደሆነ አስረዱ

መምህራችሁ የሚጠይቁችሁን በመስማት መልሱ።

አባይ የኔ ነው ዓ.....ባይ...ዓባይ የኔ ነው.....
 የኔ ነው የኔዓባይ ቅኔ ነው...ቅኔ ነው ቅኔ
 የእናት ኢትዮጵያ ያብራኳ ክፋይ
 የሚፍለቀለቅ አምባዎቿ ላይዓ.....ባይ
 ዓ.....ባይ...ዓባይ የኔ ነው ህያው ታሪኬ
 የተኳለበት ኩራቴ መልኬ የኔ ወዘና
 የናት ያባቴ ታሪኬ ውርሴ ዓባይ ህይወቴ...
 ..ዓ.....ባይ በፍቅር ገመድ...ያስተሳሰረን
 ዓባይ ማሰሪያው ያንድነታችን
 ዓባይ የኔ ነው የእናት ሃገሬ የነገ
 ብርሃን ኩራቴ ክብሬ ዓ.....ባይ
 ዓ.....ባይ...የ...ኔ.....ነው።

መልመጃ.2

1. ትክክለኛውን መልስ ምረጡ።

1. አባይ.....ነው ።

ሀ. የኔ ለ. የእነሱ ሐ. መልሱ የለም

2. ዓባይ የኔ ነው ህያው -----

የተኳለበት-----መልክ

ሀ. የናት፣ያባቴ ለ. ታሪክ፣ኩራቴ ሐ. የኔ፣ቅኔ

መዝሙር 3. ኑ መምህራ

- በምስልና በድምጽ የተዘጋጀውን መዝሙር በመመልከት በቤተሰቦቻችሁ በመታገዝ አዳምጣችሁ የመዝሙሩን አጠቃላይ መልዕክት ለመምህራችሁ አስረዱ።

ኑ መምህራ

ኑ መምህራ.....ኑ መምህራ.....ኑ መምህራ ባንተኮ
ነው መመስገኔ መከበራ ምስጋና ይድረስህ ውዱ
መምህራ ምስጋና ይድረስሽ ምርጧ መምህራ
ያልተዘመረለት የቀለም አባቴለኔ ማክብራ ነው
ኩራቴ ድምቀቴኑ መምህራ.....ኑ መምህራ.....ኑ
መምህራ ባንተኮ ነው መመስገኔ መከበራ
ለኔማ ክብራ ነው ኩራቴ ድምቀቴ

ኑ መምህራ

ኑ መ ም ራ..... ኑ መ ም ራ..... ኑ መ ም ራ..... ባን ተ ኮ

ኑ.....ው መ መስ ገ ኑ..... መ ከ በ ራ..... ምስ ጋ ና ይ ድ ረ

ስህ..... ው ዱ..... መ ም ህ ራ..... ያ

የአትዮጵያ ልጆች ተሽፋኝ

መልመጃ 3.

ከግጥሙ የጎደለውን ዓረፍተ ነገር በክፍት ቦታው ላይ በማስቀመጥ መልሱ፡፡

1. ምስጋና ይድረስህ -----
ምስጋና ይድረስሽ-----መምህራ
2. ያልተዘመረለት የቀለም-----
ለኔማ ክብራ ነው ኩራቴ ድምቀቴ

መዝሙር 4. እምዬ ኢትዮጵያ ክብርና ኩራቴ

- በምስልና በድምጽ የተዘጋጀውን መዝሙር በመመልከት በቤተሰቦቻችሁ በመታገዝ አዳምጣችሁ የመዝሙሩን አጠቃላይ መልዕክት ለመምህራችሁ አስረዱ፡፡
- የመዝሙሩን መልዕክት መምህራችሁ የሚጠይቁትሁን በመስማት መልሱ፡፡

እምዬ ኢትዮጵያ ኩራቴ ነሽ
 ክብሬ እምዬ ኢትዮጵያ ኩራቴ ነሽ
 ክብሬ እድለኛነት ነው ባንቺ መጠራቴ
 ከጥንት መሰረትሽ በቅኝ ያልተገዛሽ
 በታሪክ ባህልሽ በዝተሽ የታደልሽ
 የሊቃውንት ምድር ባለብዙ ምስጢር
 የሰው ልጅ መገኛ በእምነት መዳኛ
 በጥበብ በዜማ እውቅናን ያገኘሽ
 በፊደል በቁጥር መለያ የተሰጠሽ
 እምዬ ኢትዮጵያ ኩራቴ ነሽ ክብሬ
 እድለኛነት ነው ባንቺ መጠራቴ

መልመጃ.4

1. ከጥንት መሰረትሽ-----ያልተገዛሽ
 በታሪክ ባህልሽ ብዝተሽ የታደልሽ
2. -----ኩራቴ ነሽ ክብሬ
 እድለኛነት ነው ባንቺ መጠራቴ

4.2 ውዝዋዜ

ከዚህ ትምህርት በኋላ ዝርዝር የመማር ውጤት፡-

- የሃገራችሁን የባህል ውዝዋዜ ታውቃላችሁ፤ ታደንቃላችሁ።
- በአካባቢያችሁ የሚገኙትን የጥበብ ስራዎችን ታደንቃላችሁ።
- ዜማን ጠብቃችሁ በቀላል ምቶች መወዛወዝ ትችላላችሁ።

የውዝዋዜ ጥበብ ድንቅ በሆነ የሰውነት እንቅስቃሴ በመታገዝ ታሪካችሁን እና ባህላችሁን ከትውልድ ወደ ትውልድ የምታስተላልፉበት ጥበብ ነው። ውዝዋዜ በግል ወይም በቡድን ሆነን የምንሰራው የክወናና የእይታ ጥበብ ነው።

- የተለያዩ የሀገራችንን ባህላዊ ውዝዋዜዎች ታላላቆቻችሁን በመጠየቅ ለመምህራችሁ አስረዱ።
- ምዕራፍ ሁለት ላይ ከተማሯችኋቸው ውዝዋዜዎች ውስጥ የምታውቋቸውን የውዝዋዜ አይነቶች በማስታወስ ለመምህራችሁ አስረዱ።

መዝሙር 5. ባህሌን አደንቃለሁ

- ተማሮች የመዝሙሩን መልዕክት ምን ማለት እንደሆነ መምህራችሁ የሚጠይቋችሁን በመስማት መልሱ።

ባህሌን አደንቃለሁ

ፕሮጀክት ዜማ፡-ተስፋ-ሚኒኤል ነሐሴ/2013

ባህሌን አደንቃለሁ

ሃገሪን እኔ እወዳታለሁ

ባህሌን በጣም አከብራለሁ

ታ...ታ...ታ...ታ እላለሁ

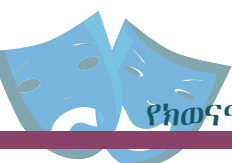
አፋርኛ.....እጨፍራለሁ

ሱማላኛ.... እጨፍራለሁ

ሃረርኛ..... እጨፍራለሁ

ጋምቤላኛ...እጨፍራለሁ

ሃመርኛ.....እጨፍራለሁ

መልመጃ 5.

1. ከሃገራችን ኢትዮጵያ የውዝዋዜ ጥበብ ውስጥ ቢያንስ ሁለቱን ጥቀሱ?

1-----2-----

2. ሃገሪን እኔ እወዳታለሁ በጣም አክብራለሁ
ሀ. ባህሌን ለ. ውዝዋዜን ሐ. ሁሉም መልስ ነው።

4.3 ልጆች የባህላዊ ጨዋታ ልማዶችን ማድነቅ

ከዚህ ርዕስ የሚጠበቅ የመማር ውጤት፡፡

- የተለያዩ ባህላዊ ጨዋታዎችን ታውቃላችሁ።
- ተረቶችን ማውራት ትችላላችሁ።
- እንካ ሰላንትያን መጫወት ትችላላችሁ።

ባህላዊ ጨዋታዎች

በሀገራችን በርካታ ባህላዊ ጨዋታዎች መኖራቸው ይታወቃል።

እነዚህ ባህላዊ ጨዋታዎች ከትውልድ ትውልድ እየተላለፉ

አሁንም ድረስ ይኖራሉ። ከነዚህ ባህላዊ ጨዋታዎች መካከል

የተወሰኑት

1 የገና ጨዋታ

2 ተረት ተረት

3 እንቆቅልሽ ወዘተ ናቸው

ጨዋታዎች

ሌሎች ባህላዊ ጨዋታዎችን ከታላላቆቻችሁ ጠይቃችሁ መልሱን ለመምህራችሁ እና ለክፍል ጓደኞቻችሁ ንገሩ።

1 የገና ጨዋታ

በዓል ጋር ተያይዞ የሚመጣ ጨዋታ ነው። ገጠር ከከተማ ወጣቶችና ጎልማሶች የሚያዘውትሩት ቢሆንም፣ አዛውንቶች መርቀው ከመክፈት ባሻገር አልፎ አልፎ የሚጫወቱ አይጠፉበትም።

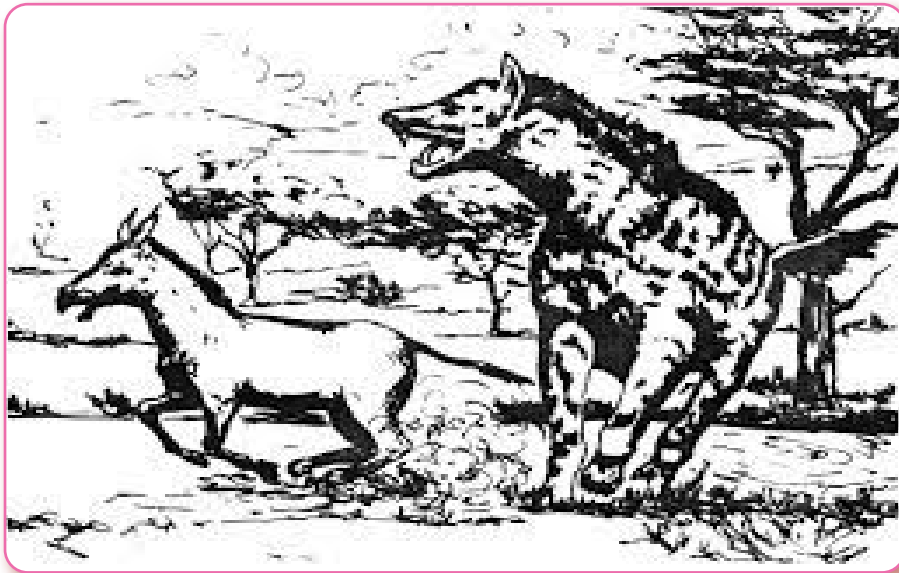
መልመጃ 1

ተማሪዎች ስለገና ጨዋታ ምን ተሰማችሁ

2 ተረት ተረት

ስለ ተረት ተረት ባለፈው ክፍለ ጊዜ ተምራችኋል አሁን ደግሞ ይህንን ተረት በተራ በተራ እየተቀበቀበላችሁ አንብቡ

ስግብግቡ ጅብና ብልጧ አህያ

አንድ ጊዜ አንድ ጅብና አህያት መንገድ ላይ ተገናኙ። “እንደምን ዋልሽ?” አለ ጅብ። “እግዚአብሔር ይመስገን!” አለች

አህያት። “ወዴት እየሄድሽ ነው?” አለ ጅብ። “ውሃ ልጠጣ ወደ ወንዝ እየወረድኩ ነው” አለች። “እንዴት ያለ ገጠመኝ ነው?

እኔም እኮ እንዳንቺው ውሃ ልጠጣ ወደ ወንዝ እየወረድኩ ነው። በይ አብረን እንሂድ!” አለና ጅቡ ሳቀ።

ምሳ ሰዓት ነበር። እያወሩ ጎን ለጎን መሄድ ጀመሩ። ቀኑ በጣም ሞቃታማ ስለነበር ደክሟቸውም ስለነበር ከአንድ ዛፍ ጥላ ስር አረፍ አሉ። “ለመሆኑ አንቺ የምትኖሪበት ቦታ አንችን የመሳሰሉ ብዙ ቆንጆዎች አሉ?” አላት ጅብ እያጋነነ በማድነቅ። “እግዚአብሔር ከአይን ይሰውረን እንጂ ብዙ ነን። ሁሉም ታዲያ ሲበዛ ቆንጆዎች ናቸው።” ጅቡ የፈለገው ዘሎ አህያዋን መዘንጠል ብቻ ነበር። “በሰፈራችሁ ጨርሶ ውሃ የለም?” ሲል ጠየቃት። “የለም በክረምት ብዙ ውሃ እናገኛለን። ምንጮቹም በየቦታው ይፈልቃሉ። ቀድተን ሁሉ ወደ ቤታችን እንወስዳለን። አሁን ግን በበጋ ምንጮቻችን ባዶ ናቸው። ስለዚህ ጥማችንን ለማርካት ወደ ወንዙ እንወርዳለን። በአንተ ሰፈርስ እንዴት ነው? ምንም ውሃ የለም?” አለችው። “በፍፁም! እኔ በምኖርበት ቁጥቋጦ ወንዝም ሆነ ምንጭ የለም” አላት። “ታዲያ ለምን ውሃ ወዳለበት ሠፈር አትሄድም?” “ስለለመድኩት ነው። ከለመዱት እኮ መቃብርም ይሞቃል” አላት ተንከትክቶ እየሳቀ። “እስከዚህ ሞኝ አትሁን፤ እስካለህ ድረስ ሕይወትህን መጠበቅ አለብህ!” አለችው። “በይ ብዙ አረፍን፤ ጉዟችንን እንቀጥል” አለ ጅቡ ቆሞ እየተወጣጠረ። “በይ ሂጂ ቅደሚ!” አላት። “እኛ ሀገር ወንድ ነው ከፊት የሚሄደው። ምክንያቱም መንገዱን የሚውቀው እሱ ስለሆነ ይመራናል። ስለዚህ አንተ ቅደም!” አለችው። “በእኛ ሀገር ደግሞ ተቃራኒው ነው” አላት ከፊት ለፊቷ እየሄደ። “ሴቶች ይቀድማሉ፤ ወንዶች ይከተላሉ። በዚህ አይነት በሴቷ ላይ አደጋ ቢደርስ ወንዱ ወዲያው ከአደጋ ሊያድናት ይችላል” በማለት እያስረዳት ከፊት እንድትቀድም ይገፋፋታል። ይሁን እንጂ አህይት በተደጋጋሚ ከኋላ ሆና መሄድ አንደምትፈልግ ትነግረዋለች።

የሆነ ሰዓት ላይ የጅቡ ፀባይ እያስፈራት መጣ። አድብቶ መጥፎ ነገር ሊፈፅም ነው ስትል አሰበች። ጅቡ ወሬውን በመቀጠል ከፊት ቀድማ እንድትሄድ ሊያሳምናት ቢሞክርም አህይት ግንለማምለጥ ወሰነች። ከዚያም ዞረችና ፈረጠጠች። “እባክሽ ነዬና ከፊት ቅደሚ!” አለ ጅቡ ትእግስቱ እያለቀና ከመጎምገፍቱ የተነሳ ምራቁን እየዋጠ፡ ፡ ምንም መልስ ሲያጣ ጊዜ ዞር ቢል በሩቁ የአቧራ ደመና ታየው።

ከዜና ማርቆስ እንዳለ

መልመጃ ሁለት

1ኛ ከተረቱ ምን ተረዳችሁ

2ኛ ስለተረቱ ምን አስተያየት አላችሁ

3ኛ ጅቡን እና አህያይቱን አስመስላችሁ ከውኑ

3 እንቆቅልሽ

እንቆቅልሽ ማለት ሰዎች ጥያቄ እየተጠያየቁ አእምሮአቸውን የሚያዳብሩበት ባህላዊ ጨዋታ ነው።

እነዚህን እንቆቅልሾች እየተጠያየቃችሁ አእምሮአችሁን አዳብሩ

- እንቆቅልሽ/ህ ምን አውቅልህ
- የአህያ መቃብር ምንድን ነው?

መልስ:-

- ግንዱ ወደ ላይ ባለው ወደ ታች?

መልስ:-

- ቆፍቋፊት ሞላጭትን ወለደች፣ ሞላጭት ቆፍቋፊትን ወለደች?

መልስ:-

- ዞራ ዞራ ጥፊ ቀማሽ ?

መልስ:-

- አንድ ጊዜ ተዘርቶ ሁለተኛ የማይዘራ፣ ታጭዶ ምርት የማይገኝበት ምንድን ነው?

መልስ:-

- አንዲት ግንድ በሁለት ትክሻ ትጓደድ ምንድን ነው?

መልስ:-

መልመጃ ሦስት

1፣ ከተጠቀሱት የእንቅስቃሴ ጨዋታዎች ሌላ የምታውቁትን እንቅስቃሴዎች ጠይቁ

2፣ ከእንቅስቃሴዎቹ ውስጥ ባህላዊ ጉዳይ ላይ ያተኮሩት የትኞቹ ናቸው

መልመጃ አራት

ቀጣዩን የእንቅስቃሴ ጥያቄዎች ለመመለስ ሞክሩ

እንቅስቃሴ/ህ ምንዘውቅልሽ/ህ

- ነጩ በሬ አዟሪ፣ ቀዩ በሬ በርባሪ፣ ምንድን ነው?
- አባ ሲሉት ቆብ የሌለው ምንድን ነው?
- አፉ ዝም ብሎ በእጁ የሚናገር ምንድን ነው?
- ዞሮ ዞሮ እግሩን የማይታጠብ ምንድን ነው?
- የሰጡትን የሚበላ፣ ውሃ ሲያጠጡት የሚሞት ምንድን ነው?

4.4. ባህላዊ ልምዶችን በምስል ማድነቅ

ከዚህ ርዕስ የሚጠበቅ የመማር ውጤት

ይህንን ርዕስ ከተማራችሁ በኋላ

- ባህላዊ ልምዶች ምን እንደሆኑ ትረዳላችሁ
- ባህላዊ ልምዶች በምስል ታደንቃላችሁ
- ባህላዊ ልምዶችን በህብረተሰቡ ውስጥ በማከናወን ለማህበረሰቡ በጎ ያደረጉ በምስል ታውቃላችሁ

ባህላዊ ልምዶችን በምስል ማድነቅ

ባህላዊ ልምዶች ማለት በማህበረሰቡ ዘንድ ተቀባይነት ያላቸው በየእለቱ፣ በየአመቱ፣ ሊከናወኑ የሚችሉና ተቀባይነት ያላቸውና የተወደሱ ምግባራት ናቸው።

ለምሳሌ፡-

ቡና አፈላል፣ በአላትን ተሰባስቦ ማክበር፣ እርስ በርስ መረዳዳት፣ በሀዘን ፣ በደስታ አብሮ መሆን፣ ባህላዊ ምግቦች ፣ ልብሶች፣ የባህል ጭፈራዎች፣ ወዘተ ባህላዊ ልምዶች እንላቸዋለን።

መልመጃ አንድ

ምስል ተማሪዎች ከላይ ያለውን ከተረዳችሁ በኋላ ስለ ባህላዊ ልምዶች ያወቃችሁትን በክፍል ውስጥ አብራሩ

- ምስሎቹን በመመልከት የሚገልጹት ሀሳብ ተናገሩ

ተማሪዎች በስዕል ደብተሮቻቸው በእለት እለት ኑሮዎቸው ውስጥ የሚያከናወኑ ባህላዊ ድርጊቶችን በስዕል ሳሉ።

ምሳሌ፡ ቡና ማፍላት

ባህላዊ ልምዶች ከዕይታ ጥበብ ጋር

በዕይታ ጥበብ ባህላዊ ልምዶች በመሳልና መልዕክቶችን በማስቀመጥ፣ የተለያዩ ስጦታዎችን በመለዋወጥ ለንደኞቻችን ለወላጆቻችን እና ለዘመድ አዝማድ ደስታን መፍጠር ይቻላል።

ምስል 1

በባህላችን ወቅት፣ በደስታ ጊዜ መልካም ምኞትን የሚያስተላልፉ የስጦታ ካርዶችን መለዋወጥ የተለመደ ነው።

ምስል 2

በበዓላት ግዜ ቤትን አካባቢን በዕይታ ጥበባዊ ድርጊቶች ማሸብረቅ ማስዋብ የተለመደ ነው።

ምስል 3

ልጆች በበዓላት ግዜ ያላቸው በማህበረሰቡ ዘንድ የተወደደና የተወሰደ ባህላዊ ልማዶች መሀል በእንቁጣጣሽ ግዜ የተዋቡ ሥዕሎች እየሳሉ ለጎረቤት/ በቤተሰብ ያበረክታሉ

ምስል 3 የእንቁጣጣሽ ስዕል አሰራር

መልመጃ ሁለት

የእንቁጣጣሽ ስዕል አሰራርን አይታችሁ ተለማመዱ

1. መጀመሪያ ምን መሳል እንደምትፈልጉ ማሰብ
2. በዛ ያለ ወረቀትና/ ካርቦን/ማዘጋጀት
3. ቀለምና ብሩሽ/ ወይም የእርሳስ ክለር

ያሰብነውን ሀሳብ በእርሳስ ስዕል በካርቦኑ ደግሞ አሰደግፈን ሌሎች ተጨማሪ እንዲሆንልን ማብዛት

- ከዛም ባዘጋጀነው ቀለም መቀባት
- ስማችንን እና ቀን ከስዕሉ ስር መጻፍ
- ሰርተን ስንጨርስ እጃችንን መታጠብ

ባህላዊ ድርጊቶች የሚሰጡትን ጠቀሜታ በጥቂቱ

1. ደስተኛ ያደርጋል
2. ረዥም እድሜ ይሰጣል
3. ጭንቀት ይቀንሳል
4. ብቸኛ እንዳንሆን ያደርጋል
5. ለመልካምነት ያነሳሳል

ተማሪዎች በአካባቢያችሁ ያሉ፣ መልካምና በጎ ተግባራትን ስናከናውንና ስናደንቅ በአካባቢያች ደስተኞች እንሆናለን

ተማሪዎች በማህበረሰቡ ውስጥ ባህላዊ ድርጊቶችን አብሮ መብላትን ያላቸውን ማካፈልን፣ የስራ ባህልን፣ ተባብሮ መስራትን፣ አረጋውያንን መጦርን በይበልጥ የተገበሩ ሰዎች እንዳሉ ታውቃላችሁ?

- በእናንተ አካባቢ በጎ የምትሉት ሰው ማነው?

ከላይ እንደተማራችሁት የተለያዩ ባህላዊ ድርጊቶችን በምስል አይታችኋል። አሁን ደግሞ አረጋዊያንን በመንከባከብ የተራቡ ለማብላት ስራንና ጊዜን በማክበር ያላቸውን በማካፈል በህብረተሰቡ ዘንድ የተወደሱ መልካም ሰዎችን እናስተዋውቃችሁ፡

አበበች ጎበና

ሲ/ር ዘቢደር

ወ/ሮ ዘኒ ዮኑስ

አርቲስት ስለሺ ደምሴ(ጋሽ አበራ ሞላ)

እጅግ የተከበሩት የአለም ሎሬት
ሜትር አርቲስት አፈወርቅ ተክሌ

- የመቆደኒያ መስራች የሆነው በጎ ሰው ማን ነው

የማጠቃለያ መልመጃ

መልመጃ 1

1. የምስሎቹን ትክክለኛ ስያሜዎች አክብቡ

ሀ. ባህላዊ የቡና ስነስርዓት

ሐ. ባህላዊ መብቂቃ

ለ. ሆያ ሆዬ

መ. መልስ የለም

2. የምስሎቹን ትክክለኛ ስያሜዎች አክብባቸው

ሀ. ሆያሆዬ

ሐ. እስክስታ

ለ. አበባየሆሽ

መ. መልስ የለም

3. የምስሎቹን ትክክለኛ ስያሜዎች አክብባቸው

ሀ/ አዛውንቶች ማክበር ሐ/ መጨፈር

ለ/ መጣላት መ/ መደነስ

4. ምስሉን በመመልከት የየትኛው በዓል አከባበር መሆኑን ግለጹ

ሀ/ እንቁጣጣሽ ለ/ ገና

ሐ/ ሆሳህና መ/ መልስ የለም

5. ከስር የምትመለከቱት የበጎ ሰው ምስል ማን ይባላል

ሀ/ የመቆዶኒያ መስራች ቢኒያም በለጠ ለ/ አበበች ጎበና
 ሐ/ ሰለሞን ቦጋለ መ/መልስ የለም

6. ምስሉን በመመልከት ምን አይነት አሳሳል እንደሆነ ተናገሩ

ማጠቃለያ

ከላይ መግቢያ ላይ በርካታ ባህላዊ ጨዋታዎች መኖራቸው ተገልጧል ተማሪዎችም በዚህ ክፍል ትምህርት ከአያችሁቸው ባህላዊ ጨዋታዎች ሌላ ከታላላቆቻችሁ እየጠየቃችሁ መረዳት እንዲሁም መጫወት አለባችሁ።

ተማሪዎች በዚህ ርዕስ እንደተማራችሁት ባህላዊ ልምዶች ማለት በቀደሙት ዓመታት ትውልድ እየተቀባበለ ያኖራቸው ልምዶች ማለት እንደሆነ ተገንዝባችኋል። ለእኛና፣ ለሌሎች የሚጠቅመውን ብቻ ለይተን በእየለት ኑሮዎችን ልንተገብራቸው እንደሚገባ አውቀው ከሃገራቸው ባህል ጋር ጠንካራ ትስስር ሊኖራቸው ይገባል

ምዕራፍ አምስት

ጥመርታ ዝምድና እና ትግበራ

መግቢያ

ጥመርታ ዝምድና እና ትግበራ (አተገባበር) ስንል የፅሁፍ ወይንም የንግግር፣ የእንቅስቃሴ ጥበብ እውቀትን ትክክለኛ እና ተስማሚ በሆነ መንገድ ወደ ተግባር የምንቀይርበት የአተገባበር ሂደት ነው።

ተማሪዎች በዚህ ንዑስ ርዕስ ውስጥም ሆነ ባለፉት ንዑስ ርዕሶች ውስጥ የተማራችሁትን የክ.ዕ.ጥ ትምህርትን ከሌሎች የትምህርት ዓይነቶች ጋር በማገናኘት ከትምህርቱ ያገኛችኋቸውን መልካም ነገሮች በማዛመድ፣ በማጣመር፣ መተግበር መግለጽ እንድትችሉ ነው።

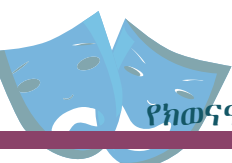
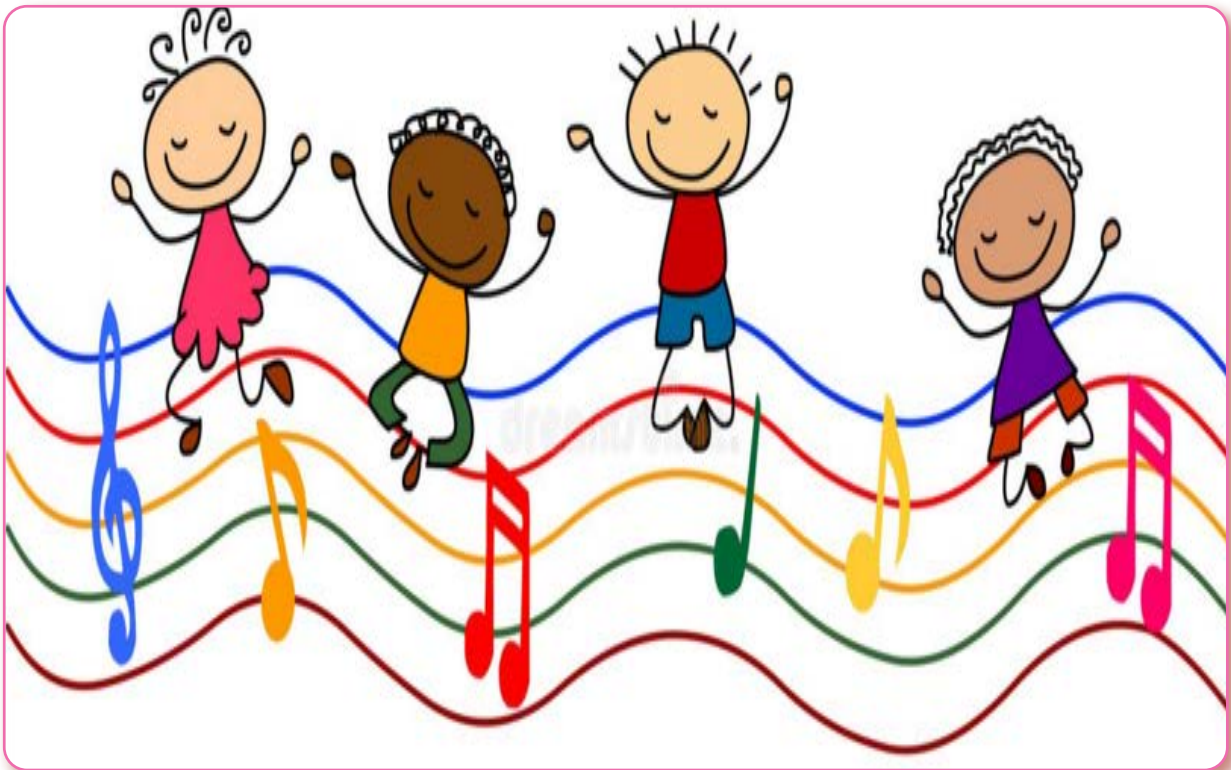
ባህልን የአኗኗር ዘዴን፣ እምነትን፣ ስነ ጥበብን፣ ታሪክን ሃገር የሚያወደሱ መዝሙሮችን በቡድን እየዘመራችሁ እንድትማሩና እንድትረዱ፣ እንድታውቁ ማድረግ እና በዚህ ክፍል ንዕስ ርዕስ ውስጥ የተማራችሁትን የክ.ዕ.ጥን ከሌሎች የትምህርት ዓይነቶች ጋር በማገናኘትና መተግበር እንድትችሉ ነው።

ከዚህ ምዕራፍ በኋላ የሚጠበቅ የመማር ውጤት፡-

በዚህ ምዕራፍ በኋላ ተማሪዎች የሚከተለትን

ትችላላችሁ፡፡

- በአካባቢያችሁ የሚገኙ ድምፆችን፣ ሥዕሎችን፣ ቀለሞችን ትለያላችሁ፡፡
- መዝሙሮችን በቡድን ትዘምራላችሁ፡፡
- በአካባቢያችሁ የሚገኙትን ጥበባት ትፈዳላችሁ፡፡
- የጥበብ ስራዎችን ታደንቃላችሁ፡፡

5.1. የቡድን ዝማሬ

ከዚህ ንዑስ ርዕስ በኋላ የሚጠበቅ ዝርዝር የመማር ውጤት፡፡

ከዚህ ንዑስ ርዕስ በኋላ የሚከተሉትን ትችላላችሁ፡፡

- በአካባቢያችሁ የምትሰሙትን የዝማሬ ጥበብ ንግግር፣ እንቅስቃሴን ትረዳላችሁ፡፡
- በአካባቢያችሁ የሚገኙ የጥበብ ስራዎችን ታደንቃላችሁ፡፡
- በሃገራችሁ የሚገኙ ታሪኮችን ትረዳላችሁ፡፡
- ዜማዎችን በማዳመጥ መልዕክቱን ትረዳላችሁ፡፡
- ስለሃገራችሁ ያላችሁን ፍቅር ትጨምራላችሁ፡፡
- ከአቻ ዓደኞቻችሁ ጋር በመከባበር በቡድን መዘመር ትችላላችሁ፡፡
- የማንበብ ባህላችሁን ታዳብራላችሁ፣ ታሳድጋላችሁ፡፡

አተገባበር ማለት ምን ማለት ነው?

አተገባበር ስንል የፅሁፍ ወይም የንግግር፣ የእንቅስቃሴ ጥበብ እውቀትን ትክክለኛ እና ተስማሚ በሆነ መንገድ ወደ ተግባር የምንቀይርበት የአተገባበር ሂደት ነው፡፡ የተማራችሁትን የዝማሬ ጥበብ ሀይልን የመዝሙሮችን መልዕክት በመረዳት

ከሌሎች የትምህርት ዓይነቶች እና ከሕይወታችሁ ጋር በማገናኘት እና በመማር የመተግበር ሂደትን የምታዳብሩበት የእይታና የክወና ጥበብ ነው።

- በምስልና በድምጽ የተዘጋጀውን መዝሙር በመመልከት እና ታላላቆቻችሁን በመጠየቅ መልዕክቱን ወደ ተግባር ቀይራችሁ አስረዱ።
- መጠመር ማጣመድ እና መተግበር ማለት ምን ማለት እንደሆነ ታላላቆቻችሁን በመጠየቅ ለመምህራችሁ ታስረዳላች።

መዝሙር 1.ሃገር የለኝም ከኢትዮጵያ ሌላ

ሻላላላ.....ሻላላላ ሻላላላ.....ሻላላላ
ሀገር የለኝም.....ከኢትዮጵያ ሌላ
እኔ አልፈልግም....ከሃገሬ ሌላ
ሻላላላ.....ሻላላላ ሻላላላ
ይገባቸዋል.....ካሁን በኋላ
ለኢትዮጵያ ልጆች...ብዙ አለ መላ

መዝሙር 2.ያገር ፍቅር ትዝታው

ያገር ፍቅር ትዝታው ትዝታው
አይረሳም ለሚያውቀው ለሚያውቀው (2 ጊዜ)

ያገሪ ተራራ ወንዝ ወንዙ ለምለም
ይናፍቃል ለዛው ትዝታው ሲታለም
ያገሪ ተራራ ወንዙ ሸንተረሩ

በጣም ይናፍቃል ተስማሚው አየሩ
ውብ ሀገሪ ውብ ሃገሪ ውብ ሀገሪ
ስትኖሪ ነው መክበሪ መክበሪ
-----አዝማች-----

መዝሙር 3. አበበ ቢቂላ

አትሌት ሻምበል አበበ ቢቂላ ለእነ ሺአለቃ አትሌት ኃይሌ ገብረ ስላሴ፤ አትሌት ቀነኒሳ በቀለ፤ አትሌት ኮማንደር ደራርቱ ቱሉ ዓርአያ የነበረ ኢትዮጵያዊ የሆነ ሯጭ ነው። ለኢትዮጵያ እና ለአፍሪካ የመጀመሪያውን የዓለም አሎምፒክ ማራቶን እሩጫ ከዓለም ክብረ ወሰን ጋር ወርቅ ያስገኘ ኢትዮጵያዊ

ነው። በሮም አሎምፒክ ውድድር በባዶ እግሩ ሮጦ ያሸነፈ ኢትዮጵያዊ ጀግና ነው። የቶኪዮ አሎምፒክም የራሱን እና የዓለምን ክብረ ወሰን በማሻሻል ለሁለተኛ ጊዜ የወርቅ ሜዳሊያ በመሸለሙ በዓለም ታሪካዊ እና ዝነኛ ጥቁር ኢትዮጵያዊ ነው።

•ስለ ሻምበል አበበ ቢቂላ እና ሌሎች ስለምታውቁት ኢትዮጵያዊያን ሯጮች ታላላቆቻችሁን በመጠይቅ ለአፍል ዓደኞቻችሁ እና ለመምህራችሁ አስረዱ።

አበበ ቢቂላ

አበበ ቢቂላ አበበ

አበበ ቢቂላ አበበ

ኦ....ሆ ኦ....ሃ ኦ.....ቤ

አቤ ብረቱ አልፍ ለናቱ

አቤ ብረቱ አልፍ ለናቱ

ጆቢራው ሳተናው ጆቢራው

ጆቢራው ሳተናው ጆቢራው

ያፍሪካ ሳተና ጆቢራው

አቤ ብላጠርታው ኢትዮጵያ እናቱ

አላሳፈራትም ባለ እግር ብረቱ

መሰረቱን ጥሏል ለሃይሌ ደራርቱ

መሰረቱን ጥሏል ለሃይሌ ደራርቱ

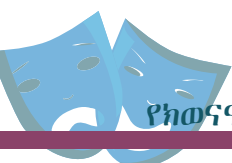
መዝሙር 4. ማንበብ እወዳለሁ

መዝሙር 4. ማንበብ እወዳለሁ

- ይህንን መዝሙር በጋራ ከዘመራችሁ በኋላ ለየብቻ በማጥናት እየተነሳችሁ ለመምህራችሁ እና ለክፍል ጓደኞቻችሁ ትዘምራላችሁ።
- የንባብ ጨዋታውን መምህራችሁን በማዳመጥ በመዘመር የማንበብ ባህላችሁን ታዳብራላችሁ።

ማንበብ እወዳለሁ ሁልጊዜ አነባለሁ
 ባነበበብኩኝ ቁጥር ይገባኛል ሚስጥር ...ሚስጥር....ሚስጥር
 የጥበብን ሚስጥር የእውቀትን ሚስጥር
 እኔ ልንገራችሁ በየመፅሐፍቱ ታገኙታላችሁ።

መልመጃ.1

1. የጎደለውን ግጥም በባዶ ቦታውን ሙሉ።

1. አቤ ብላ ጠርታው ኢትዮጵያ እናቱ
አላሳፈራትም ባለ እግር ብረቱ
መሰረቱን ጥሏል -----

.2 ሀገር የለኝም ----- ሌላ

እኔ አልፈልግም ከሃገሪ ሌላ

5.2 በቡድን ውዝዋዜ

ከዚህ ርዕስ የሚጠበቅ የመማር ውጤት

ይህንን ርዕስ ስታጠናቅቁ የሚከተሉትን ትችላላችሁ

- ከቡድን ተጣምራችሁ መወዛወዝ ትችላላችሁ
- የውዝዋዜ አተገባበር ትረዳላችሁ
- የዕርስ በርስ ግንኙነትን ታጠነክራላችሁ

ውዝዋዜ እና ተፈጥሮ

በውዝዋዜ ተፈጥሮን መግለጽ እንደሚቻል ታውቃላችሁ ለምሳሌ የዛፎችን እንቅስቃሴ ስታዩት ንፋስ እየገፋው ወደግራ ወደቀኝ ሲነቃነቅ አስደሳች መልክ አለው።

የእንስሳትን ቡረቃ እና ጨዋታ ስታዩ የተፈጥሮ ስራ ደስ ይላል።

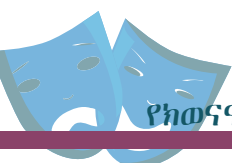
ውዝዋዜ ጥበብ ነው። በሀዘን፣ በደስታ፣ በስራ፣ በአደን፣ ወዘተ...
በውዝዋዜ ስሜታችሁን ትገልጻላችሁ።

መልመጃ አንድ

የወፎችን ድምጽ እያስመሰላችሁ ንፋስ እንደመታው ዛፍ ወደግራ
ወደቀኝ እየተወዛወዛችሁ ተጫወቱ እና እንዴት አስደሳች ጨዋታ
እንደሆነ ተመልከቱ።

መልመጃ ሁለት

እንደ እንስሳት ወዲያ ወዲህ እየፈነጠዛችሁ መጫወትን ተለማመዱ
በእነዚህ ጨዋታዎች ተፈጥሮን ማድነቅ ትለምዳለችሁ

5.3 የሚና ጨዋታ በቡድን ውስጥ

ከዚህ ርዕስ የሚጠበቅ የመማር ውጤት

ይህንን ርዕስ ስታጠናቅቁ የሚከተሉትን ትችላላችሁ

- ከቡድን ጋር ተባብሮ መስራት ትችላላችሁ
- ሚና ይዞ መጫወት ትችላላችሁ
- የዕርስ በርስ ግንኙነትን ታጠነክራላችሁ

ሚና ማለት ምን ማለት እንደሆነ ባለፉት ምዕራፎች አይታዩም፡፡ የትውና ጨዋታ ደግሞ የተለያዩ ሚናዎችን በመከፋፈል የሚከወን መሆኑን ማወቅ አለባችሁ

መልመጃ አንድ

1. ቀጥሎ ያለውን ታሪክ በደንብ እዩት

አንዲት መምህርት፣ አንድ እንቅልፋም ተማሪ፣ አንድ የትምህርት ቤት ጥበቃ፣ እና አንዲት የምታሳዝን ተማሪ አሉ፡፡አስተማሪዋ ታስተምራለች፣ እንቅልፋሙ ልጅ ክፍል ውስጥ ተኝቶ በእንቅልፍ ልቡ ያወራል ፣ የምታሳዝነዋ ተማሪ ደግሞ ፈርታለች፡፡

2. አሁን ደግሞ ሚና እየተከፋፈላችሁ ይህንን ድራማ ስሩ

መምህርት፡- ተማሪዎች በደንብ ተከታተሉ እሺ

ተማሪዎ፡- እሺ መምህርት እየተከታተልን ነው

መምህርት፡- በጣም ጥሩ፤ ጽዳት አስፈላጊ መሆኑን

ተነጋግረናል.....

እንቅልፎ፡- (በትንሹ ድምጽ እያሰማ ይለፈልፋል) እ እ እ

መምህርት፡- እረፉ አልኩ እኮ ማነው የሚለፈልፈው? ዋ!

ተማሪዎ፡- (ትደነግጣለች) እ እ እኔ አይደለሁም

መምህርት፡- በቃ! ማንም እንዳይረብሽ.... ወደ ትምህርታችን..

ጤናችንን ለመጠበቅ..

እንቅልፎ፡- (በትንሹ ድምጽ እያሰማ ይለፈልፋል) ህ ህ ህ

መምህርት፡- ተወ አልኩ እኮ! አትሰሙም እንዴ? አሁን

መቅጣት እጀምራለሁ

ተማሪዎ፡- እሺ መምህርት እንሰማልን

መምህርት፡- ጤንነትን ለመጠበቅ የግል ጃጽህና አስፈላጊ ነው።

ስለሆነም....

እንቅልፎ፡- (ጮክ ብሎ) ወይኔ ወይኔ ወይኔ እናቴ ነይልኝ

ተማሪዎ፡- ወይኔ ጉዴ ፈላ

መምህርት፡- ምን ሆነሃል

እንቅልፎ፡- ብስኩቴን በላብኝ

መምህርት፡- ማነው እሱ

እንቅልፎ፡- ይሄ አቡሌ ነዋ እናቴ የሰጠኝን ብስኩት በላብኝ ኡ ኡ ኡ ኡ

ጥበቃ፡- (በር በርግዶ ይገባል) ዘራፍ ዘራፍ አከአኪ ዘራፍ እትትት ዘራፍ ወንዱ

መምህርት፡- አንተ ደግሞ ምን ሆነህ ነው

ጥበቃ፡ እትዬ ቲቸር ማነው የደበደቦት ንገሩን ልርገጠው

ተማሪዋ፡- እሱ ነው እኮ የጮኸው

ጥበቃ፡ ምን ሆንክ ማን ደበደበህ?

ተማሪዋ፡- በ እንቅልፍ ልቡ ብስኩቱን ወስደውበት

ጥበቃ፡ እዚሁ ተኝቶ ንዋ

ተማሪዋ፡- አዎ

ጥበቃ፡- እኮ እክፍል ውስጥ

ተማሪዋ፡- አዎ

ጥበቃ፡- ሂ ወዲያ እንቅልፋም

መምህርት፡- በቃ የዛሬው ትምህርት አልቋል። ነገ ኑ። አንተ ግን እዚሁ ተኝ፣ እንቅልፋም

ከ በሀይሉ ዘለቀ 2013

መልመጃ ሁለት

በቡድን በቡድን ከሆናችሁ በኋላ ለቡድናችሁ ስም ስጡ ወይም

ቡድን 1

ቡድን 2

ቡድን 3 እያላቹ ሰይሙ እና ሚና እየተቀያየራችሁ ከተወናችሁ በኋላ ዕርስ በርስ ተገማገሙ

5.4 የዕይታ ጥበብ ጥመርታና ትግበራ

በስዕል ታሪካዊ ቦታዎችን ማመልከት

ከዚህ ርዕስ የሚጠበቁ የመማር ውጤቶች

- በሀገራችን የሚገኙ ታሪካዊ ቦታዎችን ታውቃላችሁ
- ታሪካዊ ቦታዎችን ማወቅ ያለውን ጠቀሜታ ትረዳላችሁ
- ታሪካዊ ቦታን ማወቅ በዕይታጥበብ ያለውን ጠቀሜታ ታውቃላችሁ

መግቢያ

በስዕል ታሪካዊ ቦታዎችን ማመልከት

ተማሪዎች ታሪካዊ ቦታዎች ማለት ምንድነው?

ታሪካዊ ቦታዎች ጎብኝታችሁ ታውቃላችሁ?

የሰው ልጆች ከብዙ ሺህ አመታት በፊትም ሆነ ከአመታት በፊት የኖሩባቸው፣ ታሪክ የሰሩባቸው የቀረጹዋቸው፣ ፈልፍለው የሠሩዋቸው፣ መስጊዶች፣ ቤተክርስቲያኖች ረዥም የእድሜ ዘመናትን ሲያስቆጥሩ ታሪካዊ ቦታዎች እንላቸዋለን።

ታሪካዊ ቦታዎችን ማወቅ ብዙ ጥቅም ይሰጠናል

ለምሳሌ

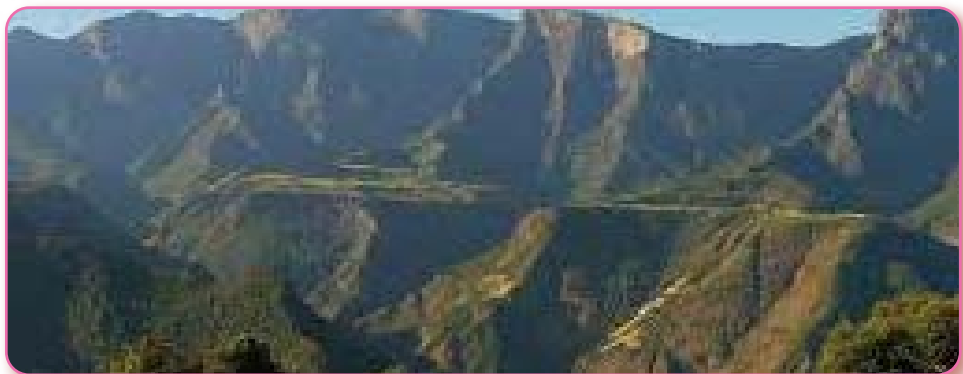
1. በራሳችን የምንኮራና የሌሎችን የምናከብርና የምናደንቅ ህዝቦች እንሆናለን
2. የሀገራችን ታሪክና ሀብት ለመጠበቅ ይረዳናል
3. ታሪካዊ ቦታዎችን ለመጎብኘት ያነሳሳናል
4. ሀገራችን ለማወቅ ያግዘናል
5. ቱሪስቶች ወደ ሀገራችን እንዲመጡና ሀገራችን በሌላ አለም ለማስተዋወቅ ይጠቅመናል

የታሪካዊ ቦታ ምስሎች

1. ላሊበላ :-

- በኢትዮጵያ በአማራ ክልል የቀድሞው ወሎ ክፍለ ሀገር የምትገኝ ከተማ ነች

የሰሜን ተራሮች

- በኢትዮጵያ በሰሜን ጎንደር የሚገኝ ሲሆን በሀገራችን ብቻ የሚገኙ የዋልያ፣ ቀይ ቀበሮ ፣ ጭላዳ ዝንጀሮ ወዘተ ይገኙበታል

2. የአክሱም ሀውልት

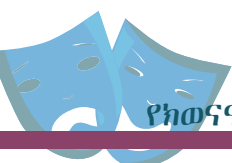
- በኢትዮጵያ ሰሜናዊ ክፍል በትግራይ ክልል የሚገኝ ረጅሙ ሀውልት ነው።

3. የሐረር ጀጎል ግንብ በኢትዮጵያ ምስራቅ ክፍል የሚገኝ

4. የአጼ ፋሲለደስ ቤተ መንግስት

5. የኮንሶ መልክአ ምድር አቀማመጥ

- የጠንካራ አርሶ አደሮች የእርከንና እርሻ መልክአ ምድሩን ውበትን አላብሶታል።

የጥያ ትክል ድንጋይ

- በኢትዮጵያ በደቡብ/ ጉራጌ ዞን ላይ ጥያ ከተማ ላይ ይገኛል።

መልመጃ 1

የሚከተሉት ጥያቄዎች ትክክለኛውን መልስ

1. በኢትዮጵያ ብቻ የሚገኙ ዝርያዎችን የያዘ ስፍራ የያዘ ስፍራ

ሀ. አክሱም ሀውልት	ለ. ሰሜን ተራሮች
ሐ. የሀረር ግንብ	መ. መልስ የለም
2. በኢትዮጵያ የሚገኙ ብዙ ስፍራዎች በዩኔስኮ በአለም ቅርስነት ተመዝግበዋል

ሀ. እውነት	ለ. ሐሰት
---------	--------

2. በሀገራችን ብቻ በሰሜን ተራሮች የሚገኙትን ምስሎች በመመልከት ድግማችሁ መሳል ተለማመዱ

ዋልያ

ቀይ ቀበሮ

የማጠቃለያ መልመጃ (ምዘና)

ትክክለኛውን መልስ ምረጡ።

1. መፅፍት በማንበብ ምን ምን እናገኛለን

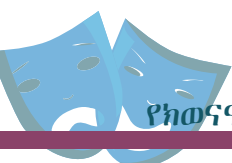
ሀ. እውቀት ለ. ጥበብን ሐ. ሁሉም መልስ ነው።

2. ውብ ሀገራ ውብ ሃገራ ውብ ሀገራ-----መከበራ መከበራ

ሀ. ባንች እኮ ነው ለ. ስትኖሪ ነው ሐ. ትዝታው

3. በኢትዮጵያ በአማራ ክልል የሚገኝ ታሪካዊ ቦታ የትኛው ነው

ሀ. ላሊበላለ/አክሱም ሐ. የሀረር ግንብ

4 .በኢትዮጵያ በመልክእ ምድር አቀማመጡና በቅርስነት የተመዘገበው-----ነው

ሀ/ የኮንሶ መልአምድር

ለ/ የፋሲለደስ

ሐ/ የጥያ ትክል ድንጋይ

መ/ መልስ የለም

ማጠቃለያ

አተገባበር የፅሁፍ ወይም የንግግር ፤ የእንቅስቃሴ ጥበብን እውቀትን፤ ያወቅነውን ነገር ወደ ተግባር የምንቀይርበት መንገድ ነው። በመዝሙር፤ በእንቅስቃሴ፤ በምስል ስሜታችንን እና ሐሳባችንን መግለጽ እንደሚቻል አይታቸሃል። የክወናና እና የእይታ ጥበብ ደግሞ በሁሉም የሰው ልጅ ሂወት ውስጥ እንደሚኖር ግልጽ ነው። ስለዚህ አንዱን ካንዱ አየነጠሉ ከማየት በማጣመር የሚተገበር ጥበባዊ ስራ ነው።

በተጨማሪም የቡድን ስራ ውስጥ የተለያዩ ሰዎች ይኖራሉ በዚህ መሰረት አንዱ ካንዱ ሃሳብ፣ ችሎታ እና ሌሎችም መልካም ነገሮችን እየተወራረሱ አስቸጋሪ ነገሮች ሲከሰቱ እየተመካከሩ መስራት በጣም ጥሩ ነገር መሆኑን ተገንዝቡ

ዋቢ መፅሃፎች

1. ናስሪን ዚገ፡፡ ደንሺ ሳሮን ደንሺ እና ሌሎች የህጻናት ታሪኮች፤ የጀርመን የባህል ተቋም ፤ 2006
2. የ 4ኛ ክፍል የኤስተቲክስ መማሪያ መጽሃፍ፤ የአ.አ ከተማ አስተዳደር ት/ቢሮ 1998
3. የአማርኛ መዝገበ ቃላት፡፡ የኢትዮጵያ ቋንቋዎች ጥናትና ምርምር ማዕከል፤ አ.አ.ዩ የካቲት 1993

በአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር ትምህርት ቢሮ

2014 ዓ.ም / 2022 /